

Översiktsplan 2023

Götene kommun

Götene kommun

Förord

Efter en lång och gedigen process är vi stolta över att presentera Götene kommuns nya översiktsplan – ett av kommunens viktigaste strategiska dokument som pekar ut riktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön i vår kommun.

Götene kommun har alla förutsättningar att vara en kommun som ligger i framkant.

Vi ska bygga vidare på det som är kommunens styrkor; småskaligheten, smidigheten, de stora naturvärdena, tryggheten, människors engagemang och "Göteneandan" – men också våga tänka nytt.

Den nya översiktsplanen utgår från sex planeringsprinciper - verka för fler bostäder, stärka näringslivet, tillvarata natur- och kulturmiljöer, främja landsbygden, möjliggöra för sociala och hälsosamma livsmiljöer samt stå redo för ett förändrat klimat.

Vi ska ha attraktiva boendemiljöer i kommunens alla delar som gör att människor vill flytta hit, flytta hem och bo kvar – ambitionen är att Götene ska utvecklas till att bli en tillväxtkommun. Vårt starka näringsliv och goda samarbetsklimat är redan omskrivet och uppmärksammat såväl regionalt som nationellt – och vi ska fortsätta lägga kraft på att skapa bästa möjliga förutsättningar för såväl befintliga som nya företag. Våra natur-, kultur- och vattenmiljöer utgör en resurs som ska tas tillvara, det ska finnas fritidsaktiviteter och mötesplatser för alla åldrar och vårt arbete ska genomgripande präglas av hållbar utveckling.

Vi strävar helt enkelt mot att människorna som lever här ska känna sig stolta över att bo och verka i Götene kommun, nu och i framtiden.

Johan Månsson (GF)

Kommunstyrelsens ordförande

Översiktsplanen i korthet

Översiktsplanen för Götene kommun handlar om att ta vara på förutsättningar idag och skapa en önskvärd utveckling på lång sikt.

Översiktsplanens planeringsprinciper

- **Verka för fler bostäder och goda livsmiljöer**

Översiktsplanen ska möjliggöra för fler bostäder i Götene kommun där utgångspunkten är att fokusera bebyggelseutvecklingen i anslutning till befintlig infrastruktur, service och kollektivtrafik.

- **Stärka näringslivet**

Befintliga företag ska ges goda förutsättningar att utvecklas och nya företag ska ha möjlighet att etablera sig i kommunen.

- **Tillvarata natur- och kulturmiljöer**

Götenes natur-, kultur- och vattenmiljöer utgör en resurs som ska tas tillvara och utvecklas. Naturens samtliga funktioner ska beaktas.

- **Främja landsbygden**

Landsbygden är viktig för Götenes identitet och dess värden ska tillvaratas genom att skapa goda förutsättningar att bo i, verka på och besöka.

- **Möjliggöra för sociala och hälsosamma livsmiljöer**

I Götene ska alla ges goda förutsättningar för ett gott liv. Platser för möten prioriteras och det offentliga rummet ska präglas av god tillgänglighet med plats för barn och unga.

- **Stå redo för ett förändrat klimat**

Att långsiktigt arbeta med att bromsa och vända den klimatpåverkan vi idag orsakar genom utsläpp, val av energikällor, resursanvändning med mera, är en av Götene kommuns samt världens största utmaningar. Ytor och åtgärder för klimatanpassning behöver därför bli en naturlig del i planeringen och alltid finnas med i tidiga skeden.

Översiktsplanen i siffror

- **150 hektar mark för bostadsändamål**

Möjliggör för ca 750-1000 nya bostäder beroende på exploateringsgrad. Innebär drygt 30-40 bostäder per år under en 25 års period.

- **80 hektar verksamhetsmark**

Möjliggör att Götene kommun fortsatt är intressant för nyetableringar.

- **45 hektar nya natur- och rekreationsområden**

Ökar kommunens möjligheter till att jobba med ekosystemtjänster och biologisk mångfald samt möjligheten för rekreation.

- **75 hektar är utpekade som utredningsområden**

Är områden där framtida behov avgör vilken användning som är mest lämplig.

Läsanvisningar

Översiktsplanen består av tre stycken dokument. Översiktsplan (huvuddokument), planeringsunderlag (bilaga) samt miljökonsekvensbeskrivning (bilaga). Anledningen till detta upplägg är att huvuddokumentet på ett tydligt och lättöverskådligt sätt ska lyfta kärnan i översiktsplanen. Förutsättningar och konsekvenser har därför lyfts ut till två separata bilagor.

Översiktsplanens huvuddokument redovisar ytor, ställningstaganden och riktlinjer för kommunens framtida mark- och vattenanvändning.

Planeringsunderlag är en bilaga till översiktsplanen och utgör ett kunskapsunderlag som ligger till grund för de strategier och riktlinjer som redovisas i utställningshandlingen.

Denna bilaga utgör en beskrivning över de miljökonsekvenser som ett genomförande av översiktsplanen kan tänkas medföra. Konsekvenserna redovisas på ett övergripande plan

Upplägg

Översiktsplanens huvuddokument är indelat i fyra avsnitt: inledning, utvecklingsstrategi, mark- och vattenanvändning samt avvägning mellan motstående intressen. Varje del har en specifik färgsättning för att läsaren på ett tydligt sätt ska kunna få en överblick av dokumentet.

Inledning

I detta avsnitt beskrivs vad en översiktsplan är, hur processen ser ut samt utgångspunkter och utmaningar för Götene kommun.

Utvecklingsstrategi

Översiktsplanens utvecklingsstrategi visar på en översiktlig nivå hur Götene kommun ska utvecklas.

Mark- och vattenanvändning

I detta kapitel beskrivs hur Götene kommun vill att mark- och vattenområden ska användas i framtiden.

Avvägning mellan motstående intressen

I detta kapitel beskrivs kommunens bedömning, där exploateringsintressen har prioriterats högre än allmänna intressen.

Innehåll

1. Inledning 2

Översiktsplanens syfte och innebörd 7

Planprocess 9

Utgångspunkter 11

Utmaningar 15

2. Utvecklingsinriktning 16

Planeringsprinciper 17

Strukturbild 18

Begreppsförklaring strukturbild 19

3. Mark- och vattenanvändning 20

Mark - och vattenanvändning Götene kommun 21

Mark- och vattenanvändningskarta 22

Götene 24

Källby 28

Lundsbrunn 32

Hällekis 36

Fördjupad översiktsplan för Kinnekulle 39

Generella riktlinjer 40

Boende och byggande 40

Natur och rekreation 40

Landsbygden 41

Kulturhistoriska miljöer 42

Fritid 42

Turism 42

Klimatanpassning 42

Trafikstruktur 43

Näringsliv 44

Skola och omsorg 44

Teknisk försörjning 45

Hälsa och säkerhet 46

4. Avvägning mellan motstående intressen 47

Motstående intressen 48

Riksintressenas behandling 53

Projektorganisation

Arbetsgrupp:

John Cronqvist, planarkitekt

Unnar Kristmannsson, samhällsbyggnadschef

Elin Perjos, planarkitekt

Henrik Karlsson, samhällsplanerare

Karina Ringdahl, kommunekolog

Fredrika Klang Schönborg, kommunekolog

Måns Nyström, GIS-ingenjör

Styrgrupp:

Kommunstyrelsens arbetsutskott har agerat styrgrupp i framtagandet av ny översiktsplan.

Inledning

Inledande kapitlet beskriver vad en översiktsplan är och hur processen för framtagandet av planen ser ut. Dessutom beskrivs de övergripande utgångspunkterna som ligger till grund för planens innehåll.

Översiktsplanens syfte och innebörd

Varje kommun ska enligt plan- och bygglagen (PBL) ha en aktuell översiktsplan (ÖP), som omfattar hela kommunen. Syftet med översiktsplanen är att ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Översiktsplanen ska även ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras (3 kap. 2 § PBL).

Ett långsiktigt strategiskt dokument

Översiktsplanen är ett viktigt strategiskt dokument. Den visar med grova penseldrag kommunens visioner för den framtida utvecklingen av mark- och vattenanvändningen. Översiktsplanen ska ha ett långsiktigt tidsperspektiv.

Avvägning av allmänna intressen

Översiktsplanen ska redovisa allmänna intressen som underlag för planens förslag till förändringar. Om de allmänna intressena står i konflikt med varandra ska de vägas mot varandra och översiktsplanen ange vilket intresse som enligt kommunen ska prioriteras. Översiktsplanen behandlar inte avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen.

Grunddragen i mark- och vattenanvändningen

Översiktsplanen är ett dokument som visar hur kommunen ser på mark- och vattenanvändningen inom kommunens olika delar. Planen ska gälla under lång tid och bör därför inte vara för detaljerad. Översiktsplanen ska ge en bra överblick av planerade förändringar och ha ett tydligt fokus på att redovisa de övergripande strukturfrågorna för kommunen som helhet.

Riksintressen och miljökvalitetsnormer

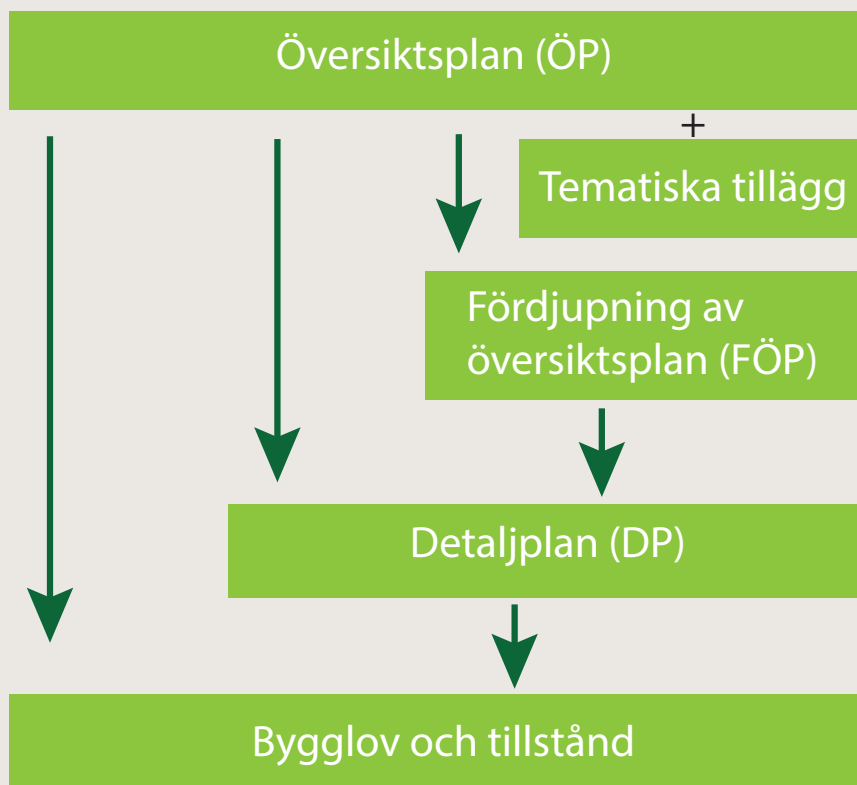
Översiktsplanen ska redovisa hur kommunen avser att tillgodose riksintressen och miljökvalitetsnormer enligt miljöbalken (MB).

Redovisning av planens innebörd och konsekvenser

En sammanfattande beskrivning av de konsekvenser ett genomförande av översiktsplanen medför, ska redovisas. Innebörden av olika förslag kan då lättare förstås och diskuteras tidigt under planprocessen. Enligt Miljöbalken ska alla översiktsplaner dessutom miljöbedömas och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska upprättas. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekterna i planen så att en hållbar utveckling främjas.

Översiktsplanens status

Översiktsplanen är vägledande, såväl när kommunen upprättar detaljplaner och områdesbestämmelser samt prövar bygglov enligt plan- och bygglagen, som när kommunen eller andra myndigheter fattar andra beslut som rör mark- och vattenanvändningen i kommunen. Den är inte juridiskt bindande. När planerade utbyggnader har stöd i översiktsplanen förenklas detaljplaneringen genom att detaljplanen inte måste upprättas med ett utökat förfarande.

Boverkets ÖP-modell

Översiktsplanens struktur utgår från Boverkets ÖP-modell 2.0. Tanken med modellen är att kommuner ska använda sig av en gemensam och standardiserad modell med enhetlig planinformation för att underlätta en digital omställning.

Modellen utgör ett bra stöd vid översiktsplanering och utgår från tre aspekter -

1. Utvecklingsinriktning, 2. Mark och vattenanvändning samt 3. Riksintressen, LIS och andra värden.

Planprocess

Nedan visas hur processen för framtagandet ser ut samt var i processen förslaget till ny översiktsplan ligger just nu. Ett upprättande en översiktsplan sker i följande steg:

1

Uppdrag och planförslag

Kommunstyrelsen ger planuppdraget. Tjänstepersoner arbetar fram ett samrådsförslag i dialog med politiker som sedan godkänns av kommunstyrelsen.

2

Samråd

När ett förslag till översiktsplan tagits fram hålls samråd. Samrådet annonseras i dagspressen. Kommunen informerar allmänheten om planarbetet, som sedan kan lämna in synpunkter. Synpunkter kan ges muntligt och skriftligt.

3

Bearbetning av synpunkter

Efter att samrådet genomförts sammanställs alla synpunkter och en samrådsredogörelse skrivs. Eventuellt behöver planförslaget omarbetas efter samrådet.

4

Granskning

Därefter ställs förslaget ut på granskning. Granskningen annonseras i dagspressen. Synpunkter kan ges muntligt och skriftligt.

5

Slutjustering

Efter att granskningen genomförts sammanställs alla synpunkter och ett granskningsutlåtande skrivs. Sista steget innan antagning är att finjustera förslaget utifrån de synpunkter som kommit under granskningen.

6

Antagande av översiktsplanen

Kommunfullmäktige antar översiktsplanen.

7

Laga kraft

Tre veckor efter att översiktsplanen antagits av kommunfullmäktige vinner den laga kraft om ingen överklagat.

Upprättande
av planförslag

Samråd

Bearbetning
av synpunkter

Utställning

Slutjustering

Antagande

Laga kraft

Utgångspunkter

Översiktsplanen tar sin utgångspunkt i en långsiktigt hållbar utveckling samt Götene kommuns vision *Bo i Götene - lev i världen*. Götene kommuns utmaningar ligger främst i att hantera följande frågor: demografi, kompetensförsörjning, klimatförändringar och infrastruktur.

Globala mål

Globala målen och Agenda 2030

I september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som inrymmer de Globala målen för hållbar utveckling. De ersätter millenniemålen och syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor, samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen består av sjutton delmål som balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Delmålen är:

1. Ingen fattigdom
2. Ingen hunger
3. Hälsa och välbefinnande
4. God utbildning för alla
5. Jämställdhet
6. Rent vatten och sanitet
7. Hållbar energi för alla
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
10. Minskad ojämlikhet
11. Hållbara städer och samhällen

12. Hållbar konsumtion och produkter

Översiktsplanens intentioner bedöms medverka till att uppfylla ett flertal av dessa delmål. I bilagan "Miljökonsekvensbeskrivning" redovisas hur översiktsplanen förhåller sig till delmålen från Agenda 2030.

GLOBALA MÅLEN

för hållbar utveckling

Nationella mål

De 16 nationella miljö kvalitetsmålen

Målen ska ligga till grund för den svenska miljöpolitiken och genomsyra den fysiska planeringen. Fysisk planering pekas ofta ut som en nyckelfråga för att nå målen. I bilagan "Miljökonsekvensbeskrivning" redovisas hur översiktsplanen förhåller sig till de 16 nationella miljömålen.

Barnkonventionen

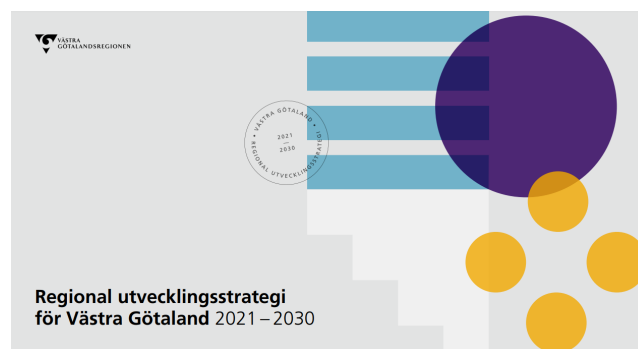
Den 1 januari 2020 blev **Barnkonventionen** lag i Sverige. Det innebär skarpare fokus på barns rättigheter. Allas perspektiv och representation är viktig i den fysiska planeringen men till skillnad från myndiga personer har barn färre möjligheter att göra sina önskemål hörda. Barns perspektiv är viktiga och bör alltid tas i beaktning genom att planerarna aktivt efterfrågar barns synpunkter.

Regionala mål

Den regionala utvecklingsstrategin VGR

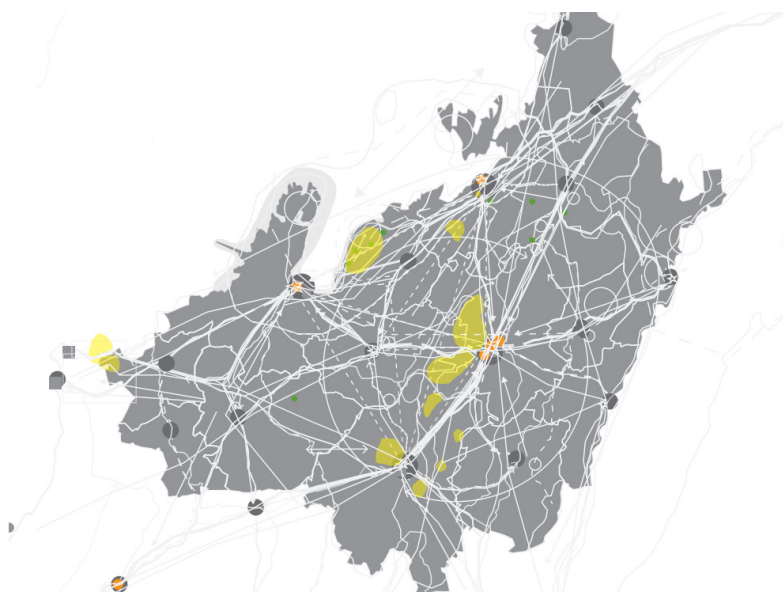
Götene kommun är en del av Västra Götalandsregionen (VGR). VGR antog i februari 2021 den regionala utvecklingsstrategin (RUS) som anger riktningen för det regionala utvecklingsarbetet mellan 2021 och 2030. Utgångspunkten i strategin är de stora samhällsutmaningarna samt det behov som samhället har av att bli mer hållbart och konkurrenskraftigt.

Utvecklingsstrategins mål är:

”Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle”

Den regionala utvecklingsstrategin vägleder bland annat kommuner och kommunalförbund i arbetet med regional utveckling. Respektive kommunalförbund i regionen ansvarar för utvecklingsarbete på delregional nivå, mellan kommunerna. Götene kommun är en del av Skaraborgs kommunalförbund.

Strukturbild Skaraborg

Under 2014 och 2015 arbetade Skaraborgs kommunalförbund tillsammans med de 15 medlemskommunerna fram en strukturbild för Skaraborg. Strukturbilden lyfter fram Skaraborg som en nätverksstad och hur kommunerna själva i samverkan ska arbeta för att verkställa strukturbilden. Syftet med strategierna är att kombinera lokala resurser i Skaraborg och stärka Skaraborgs länkar till kringliggande delregioner.

I dokumentet finns sju strategier på delregional och kommunal nivå som ligger till grund för genomförandet av strukturbilden.

1. **Mötesplatser** – en framtida arbetsmarknad och kompetensförsörjning av Skaraborg.
2. **Tillgänglighet** – transportinfrastruktur och flexibla kollektivtrafik för en lokal arbetsmarknadsregion
3. **Boende** – utveckla en gemensam plan
4. **LINK-områden** – lokal utveckling i natur- och kulturnära lägen.
5. **Integration** – ett samhälle där alla får bidra
6. **Förvaltningssamarbete** – tekniska system och kommunal verksamhet.
7. **Samhällsbyggnadskollegium** – en resursförsörjd genomförandeorganisation.

Götene kommun ser strukturbilden som ett viktigt underlag till arbetet med ny översiktsplan. Planens innehåll och strategier är utformade för att på ett tydligt sätt ligga i linje med strukturbilden och dess strategier.

Gemensam fysisk planering

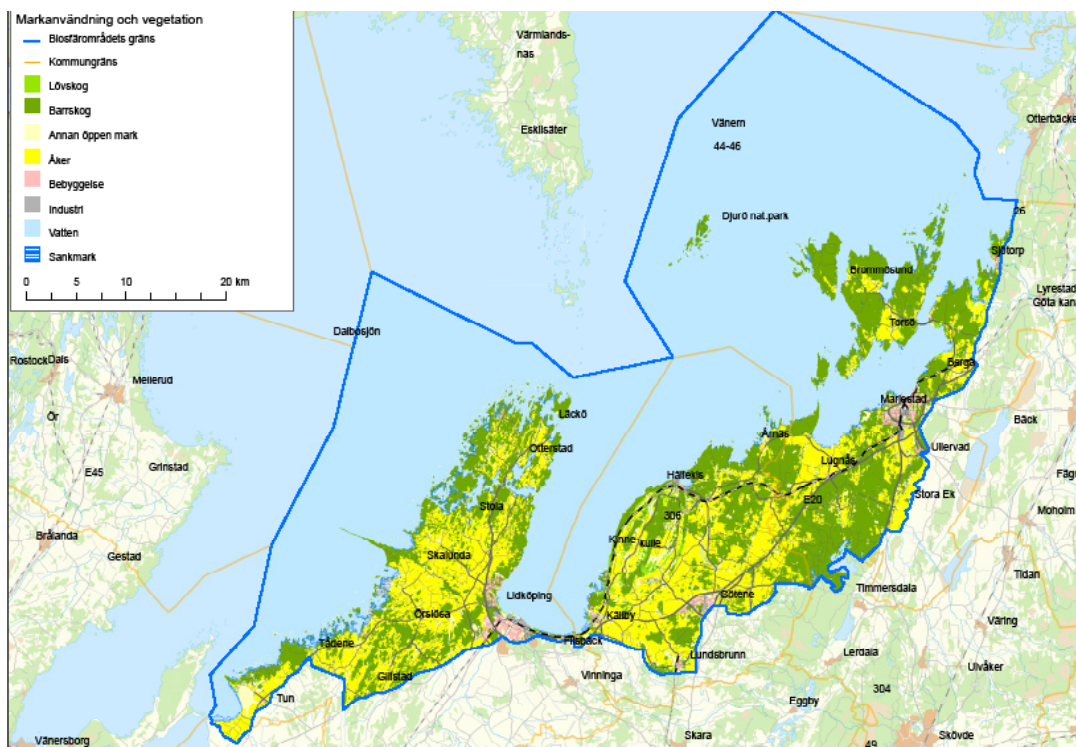
Skaraborgs kommunalförbund utgör plattform för det gemensamma delregionala utvecklingsarbetet och styrgrupp för detta är samhällsbyggnadskollegiet som består av tjänstepersoner från de 15 kommunerna samt kommunalförbundet.

Samhällsbyggnadskollegiet har i uppdrag att arbeta med gemensam fysisk planering i Skaraborg. Gemensam fysisk planering gynnar alla kommuner i Skaraborg då varje enskild kommun inte behöver ta fram alla dokument själva samtidigt som synergieffekter tas tillvara och risken för suboptimering minskar.

Under 2018–2020 har samhällsbyggnadskollegiet tagit fram två dokument med koppling till fysisk planering;

- "Strategi hållbara drivmedel"
- "Program Skaraborgs turistvägar".

Från och med 2020 pågår arbete med en gemensam "Strategi för etableringar". Fokus är på nyetablering av industri och näringsverksamhet.

Karta som redovisar biosfärområdets geografiska avgränsning

Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle

Biosfärområdet antogs av UNESCO:s styrelse den 2 juni 2010. Ett biosfärområde syftar till att tjäna som ett modellområde där nya metoder testas och ny kunskap söks, för att ge exempel på hur man kan bevara naturområden samtidigt som människor lever där.

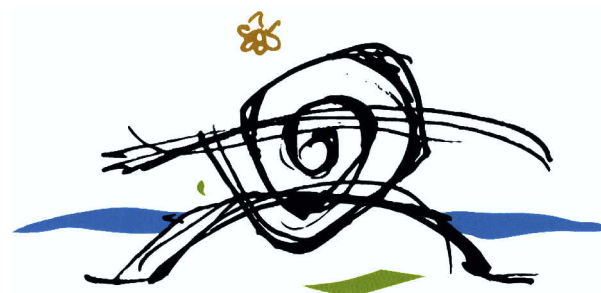
Götene, Lidköping och Mariestad arbetar gemensamt inom ramen för Unescoprogrammet. Ett biosfärområde har tre huvudsyften:

- Bevara biologisk och kulturell mångfald, ekosystem och landskap
- Utveckla samhället på ett långsiktigt hållbart sätt
- Stödja demonstrationsprojekt, forskning och miljöövervakning

Ett biosfärområde innebär i sig inga nya restriktioner. Alla eventuella begränsningar ska vara lokala initiativ och bygga på överenskommelser mellan till exempel markägare och myndighet. I den fysiska planeringen behöver hänsyn tas till att delar av kommunen tillhör ett biosfärsområde på de sätt som är lämpliga och möjliga vid varje enskilt tillfälle.

Biosfärsområdet Vänerskärsgården med Kinnekulle har en vision som lyder: *Unescos Biosfärområde Vänerskärsgården med Kinnekulle är ett offensivt agerande och inspirerande modellområde för hållbar utveckling.*

Biosfärområdet jobbar för att sprida kunskap, stärka ekosystemtjänster, öka möjligheterna för en enkel hållbar vardag samt bidra till ett hållbart näringsliv.

Biosfär VÄNERSKÄRGÅRDEN KINNEKULLE

Platåbergens geopark

Platåbergens Geopark har blivit utnämnd till Sveriges första Unesco globala geopark. Det innebär att platåbergenslandskapet har geologiska platser och landskap som är av internationell betydelse – platser som ses som världsunika. Dessa platser berättar om sambandet mellan vår planets historia och människans utveckling i området. Det handlar alltså inte bara om berg, sten och bergarter. Det handlar också om att lyfta områdets naturvärden, kulturarv och immateriella arv.

Utmaningar

Det finns många utmaningar för Götene kommun att hantera i både nutid och framtid. Detta avsnitt kommer behandla de större utmaningar som finns för kommunen inom den närmaste framtiden och som därmed har varit viktiga utgångspunkter för översiktsplanens utformning och strategier.

Demografi

De demografiska påfrestningarna kommer att bli stora de kommande åren. En rekordsnabb befolkningstillväxt tillsammans med en snabb ökning av grupperna unga (0–19 år) och gamla (65+) medför att befolkningsstrukturen förändras i majoriteten av landets kommuner. I Götene kommun väntas utvecklingen i första hand gå mot en större andel äldre. Det ändrar förutsättningarna för såväl finansieringen av den kommunala verksamheten som efterfrågan på skola, vård och omsorg.

Kompetensförsörjning

Kompetensbrist och ett ökande personalbehov kommer att innebära en stor utmaning för det offentliga och privata framöver. Detta då arbetskraftsbehovet ökar samtidigt som stora pensionsavgångar väntar. Personalbristen väntas bli särskilt kännbar inom vård, förskola och skola. Såväl utökad personalstyrka som bristen på kompetens riskerar att driva upp kommunernas lönekostnader. I Götene kommun präglas näringslivet av tillverkande industrier. Även dessa har stora utmaningar med att hitta rätt kompetens.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna som sker på en global nivå innebär att årsmedeltemperaturen och årsmedelnederbörden förväntas öka. Risk för översvämningar och extrema väderhändelser är möjliga effekter som kan drabba kommunen. Konsekvenserna kan bli stora och anpassning och beredskap måste ske på en lokal nivå. Den fysiska planeringen måste beakta frågor såsom lokalisering av bebyggelse, skyfalls- och dagvattenhantering.

Kommunen behöver också bidra till att minska klimatförändringarna. Götene kommuns klimat- och miljöpolitiska program slår fast att kommunen ska minska sin klimatpåverkan och sträva efter att bli en fossilbränslefri kommun.

Infrastruktur

I framtidens samhälle kommer infrastrukturen få allt mer central roll i den fysiska planeringen. Det gäller både infrastruktur i form av vägar, bredband, vatten och avlopp och elförsörjning. I Götene kommun finns flera stora industrier. Ett led i omställningen till mer hållbar produktion är att energiförsörjningen i högre utsträckning är från el än fossila bränslen. Detta ställer stora krav på elnätet och kommunen behöver förhålla sig till detta i framtida planering. För Götene kommuns fortsatta utveckling är fortsatta satsningar på vägnätet och Kinnekullebanan mycket viktiga.

2

Utvecklingsinriktning

Översiktsplanens utvecklingsinriktning visar på en översiktlig nivå hur Götene kommun ska utvecklas. Planeringsprinciperna tillsammans med strukturbilden illustrerar kommunens framtida utveckling.

Planeringsprinciper

Översiktsplanen bygger på sex stycken planeringsprinciper, som på en övergripande och strategisk nivå fastställer kommunens förhållningssätt för att främja en hållbar utveckling.

Verka för fler bostäder och goda livsmiljöer

Det finns ett behov av att peka ut nya områden för bostäder i Götene kommun. Genom att fokusera bebyggelseutvecklingen där service, infrastruktur och kollektivtrafik redan finns kan utbyggnaden ske resurseffektivt och hållbart. Därför ska framtida bebyggelseutveckling främst koncentreras till tätorterna Götene, Källby, Lundsbrunn och Hälleklis.

Nya bostadsområden ska planeras på ett sätt som främjar goda livsmiljöer. Såväl nya som befintliga bostadsområden ska ha möjlighet att utvecklas på ett hållbart sätt.

Möjliggöra för sociala och hälsosamma livsmiljöer

I Götene ska alla ges goda förutsättningar för ett gott liv. Platser för möten prioriteras och det offentliga rummet ska präglas av god tillgänglighet med plats för barn och unga. Genom trygga miljöer och ett varierat bostadsutbud skapas förutsättningar för människor att mötas. Möten främjas också genom goda förutsättningar för lokalt föreningsliv och plats för idrott, kultur och spontanaktivitet.

Stärka näringslivet

Näringslivet är viktigt för Götene utveckling. Befintliga företag ska ges goda förutsättningar att utvecklas och nya företag ska ha möjlighet att etablera sig i kommunen. Med sitt strategiska läge i regionen ska kommunen verka för fler arbetstillfällen och ett brett näringsliv med många branscher.

Tillvarata natur- och kulturmiljöer

Götene natur-, kultur- och vattenmiljöer utgör en resurs som ska tas tillvara och utvecklas. Naturens samtliga funktioner ska beaktas – rekreativvärden, ekologiska värden och ekosystemtjänster. Områden med höga natur- och kulturmiljövärden ska bevaras samtidigt som invånare och besökare får tillgång till dem.

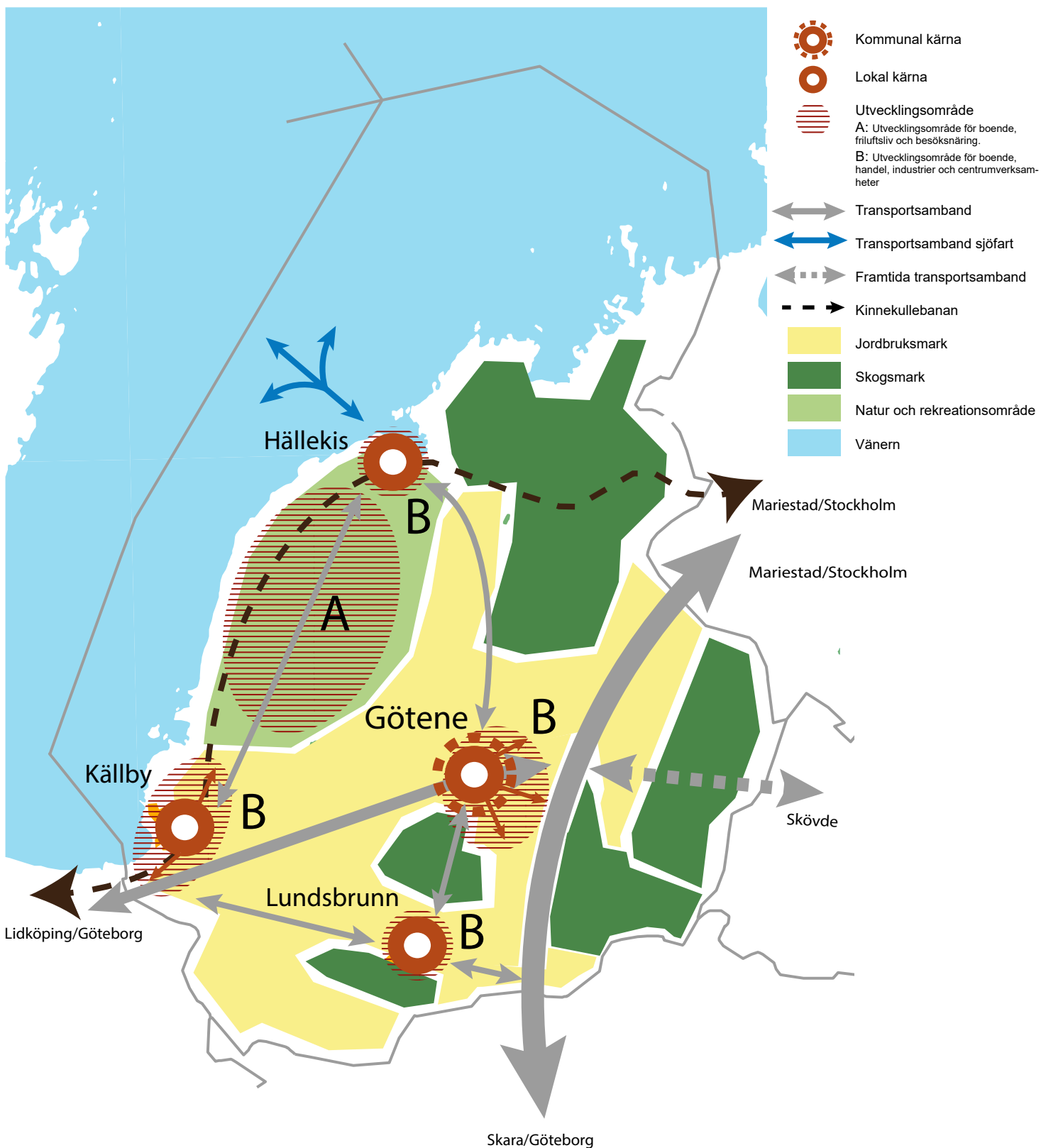
Främja landsbygden

Landsbygden är viktig för Götene identitet och dess värden ska tillvaratas genom att skapa goda förutsättningar att bo i, verka på och besöka landsbygden. En levande landsbygd förutsätter en väl utbyggd infrastruktur och möjlighet till service. Götene kommun ska ta vara på och uppmuntra lokala initiativtagares vilja att utveckla landsbygden.

Stå redo för ett förändrat klimat

Att långsiktigt arbeta med att bromsa och vända den klimatpåverkan vi idag orsakar genom utsläpp, val av energikällor, resursanvändning med mera, är en av Götene kommuns samt världens största utmaningar. Eftersom klimatförändringarna redan är ett faktum måste vi också förbereda oss för de konsekvenser som ett förändrat klimat för med sig. Ytor och åtgärder för klimatanpassning behöver därför bli en naturlig del i planeringen och alltid finnas med i tidiga skeden.

Strukturbild

Begreppsförklaring strukturbild

Kommunal kärna

Götene är utpekad som kommunal kärna och är därmed viktig för utvecklingen i kommunen, såväl som i regionen, med många funktioner såsom handel, service, bostäder, arbetsplatser och rekreation. Götene har goda boendemiljöer och här bör bebyggelseutvecklingen i första hand ske genom förtätning.

Lokal kärna

Tätorterna Källby, Lundsbrunn och Hällekis är utpekade som lokala kärnor och är viktiga för utvecklingen i kommunen. De lokala kärnorna har goda boendemiljöer och har potential att utvecklas avseende bostäder, mötesplatser, besöksnäring, kollektivtrafik och service av olika slag.

Utvecklingsområden

A:

Kinneulle är viktigt för Götene kommuns utveckling. Då Kinneulle omfattas av flera olika typer av riksintressen och naturreservat är det en balansgång mellan att dels skydda och synliggöra natur- och kulturvärden och dels möjliggöra för utveckling i form av bostäder och verksamheter kopplade till besöksnäringen. En förutsättning för utveckling är att ordna vatten och avlopp på lämpligt sätt. Det finns stor efterfrågan på både övernattningsmöjligheter och permanenta bostäder.

B:

De områden som ligger runt kärnorna är utvecklingsområden för boende, handel, centrumverksamheter och industrier med mera.

Transportsamband

Förbindelser som är särskilt viktiga för att skapa, förbättra eller upprätthålla en god tillgänglighet,

och dit investeringar i transportinfrastruktur och vidareutveckling av kollektivtrafiken bör kanaliseras. I Götene kommun utgörs de större transportsambanden av E20, riksväg 44 samt Kinnekullebanan. Mellan flera orter är sambanden starka med gång- och cykelvägar. Det handlar huvudsakligen om sträckorna Källby- Lidköping, Götene-Lundsbrunn och Götene-Hällekis. Från Hällekis finns det även ett betydande transportsamband i form av den sjöfart som förekommer på Vänern.

Transportsambanden är idag starkast mot Lidköping och Skara, dessa behöver fortsätta att utvecklas. Sambanden mot Mariestad och Skövde är idag inte lika omfattande utan behöver stärkas. Att stärka transportsambanden mot grannkommunerna är en förutsättning för en utökad arbetsmarknadsregion.

Värdekärnor samt natur och rekreatjonsområde

Hela Kinnekulle är ur flera aspekter en stor värdekärna för Götene kommun. Tack vare sin kalkrika berggrund har Kinnekulle en rik flora och fauna, vilket gör berget till ett populärt besöksmål för friluftsliv. Kinnekulle ligger inom område av riksintresse för naturvärden och omfattas också av Natura 2000.

Jordbruksmark och skogsmark

Götene kommun består till stor del av både jordbruksmark och skogsmark. Dessa två näringar präglar kommunen gällande mark – och vattenanvändningen. Utvecklingskartan är schablonmässigt utformad.

Vänern

Vänern är en omfattande värdekärna för Götene kommun. Sjön utgör en värdefull resurs i form av naturvärden, friluftsliv, vattenförsörjning och sjöfart.

Mark- och vattenanvändning

I detta kapitel beskrivs hur Götene kommun vill att mark- och vattenområden ska användas i framtiden. Planförslaget redovisas på en mark- och vattenanvändningskarta med tillhörande riktlinjer. Dessa riktlinjer ska ge vägledning vid förfrågningar om förändrad mark- och vattenanvändning. För varje tätort finns fördjupade mark- och vattenanvändningskartor med tillhörande riktlinjer. Riktlinjerna för mark- och vattenområden har ett långsiktigt perspektiv och ger vägledning vid förfrågningar om att förändra mark- eller vattenanvändningen. Mark- och vattenanvändningskartorna utgår från en sammanvägning mellan olika allmänna intressen för att fastställa lämplig användning för respektive område. Gränserna är inte exakta utan preciseras vid senare detaljplanläggning. Tidshorisonten varierar.

Mark- och vattenanvändningskarta

Tätorter

Götene kommuns tätorter består av Götene, Källby, Lundsbrunn och Hällekis. Orterna har samhällsservice och inslag av kommersiell service.

Det är i och i anslutning till tätorterna som det föreslås en förändrad markanvändning. Förslag till förändrad markanvändning redovisas i fördjupade tätortskartor i översiktsplanen.

Utvecklingsyta för tätorter

Ytan redovisar var utveckling av tätorterna föreslås i översiktsplanen. Exakt vilken användning som föreslås redovisas inte i den kommuntäckande mark- och vattenanvändningskartan, utan redovisas i de fördjupade tätortskartorna.

Mindre orter

Mindre orter och byar på landsbygden som huvudsakligen består av bostäder och i viss mån mötesplatser. Områdena saknar samhällsservice. Byarna har ofta ett stort kulturhistoriskt värde och är viktiga för en levande landsbygd. Ny bebyggelse ska ske genom komplettering som samspelar med befintlig bebyggelsekaraktär, landskapsbild och topografi.

Fördjupad översiktsplan för Kinnekulle

Ytan redovisar inom vilket geografiskt område som den fördjupade översiktsplanen för Kinnekulle gäller.

Sammanhållen bebyggelse

Sammanhållen bebyggelse är bebyggelse som ligger på landsbygden men som inte omfattas av detaljplan eller är så tätbebyggt att de räknas som en mindre ort. I praktiken innebär detta att de fastigheter som ligger inom sammanhållen bebyggelse även omfattas av bygglovsplikt.

Jordbruksmark och öppna ytor

Omfattar åkermark, betesmark, öppna ytor och landsbygd. Områdena innefattar också mindre bebyggelsegrupper och spridd bebyggelse. Jordbruksmark är av nationell betydelse och en viktig resurs för en långsiktigt hållbar utveckling. Inom kommunens orter och byar kan viss jordbruksmark komma att tas i anspråk för att på platsen bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. I de fall intrång i jordbruksmark planeras ska det tydligt motiveras.

Skogsmark och övrig natur

Omfattar skogsmark och landsbygd. Områdena innefattar också mindre bebyggelsegrupper och spridd bebyggelse. Områdena fyller en viktig funktion som gröna samband för att knyta ihop värdefulla naturområden.

Vid nybyggnation på landsbygden ska placering och gestaltning anpassas till områdenas natur och kulturmiljövärden och till redan befintlig bebyggelse.

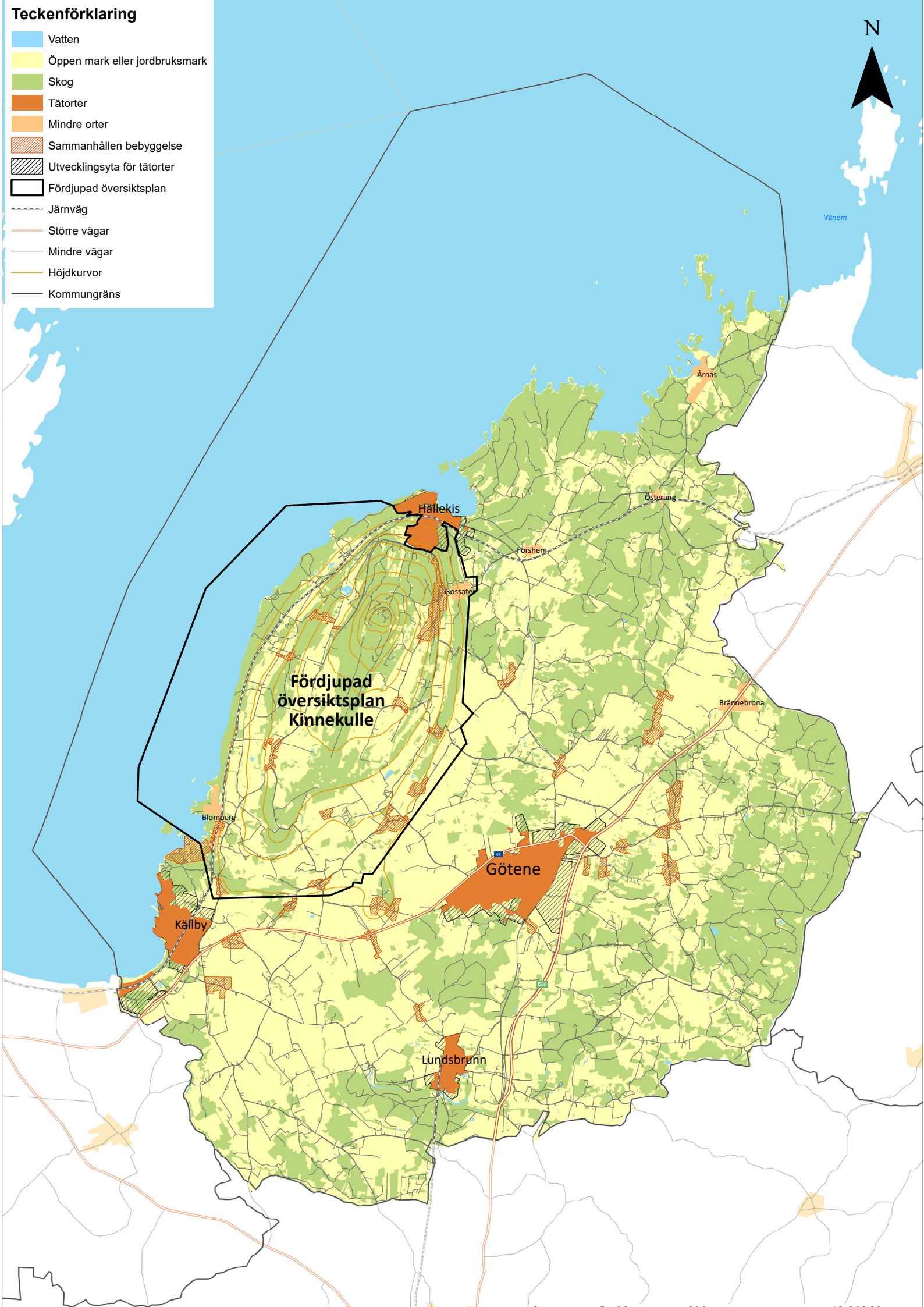
Vatten

Omfattar Vänerns vatten inom kommunens gränser samt större vattendrag och sjöar. Vattenområdena fyller en viktig funktion som blåa samband med värden kopplade till friluftsliv och naturvärden. Från Vänern sker även vattenförsörjning och har betydelse för industrin med möjlighet till sjöfart.

Vid exploatering eller omvandling av ytor i anslutning till vattenområden behöver hänsyn tas till de värden som är kopplade till aktuellt vattenområde.

Teckenförklaring

- Vatten
- Öppen mark eller jordbruksmark
- Skog
- Tätorter
- Mindre orter
- Sammanhållen bebyggelse
- Utvecklingsyta för tätorter
- Fördjupad översiktsplan
- Järnväg
- Större vägar
- Mindre vägar
- Höjdkurvor
- Kommungräns

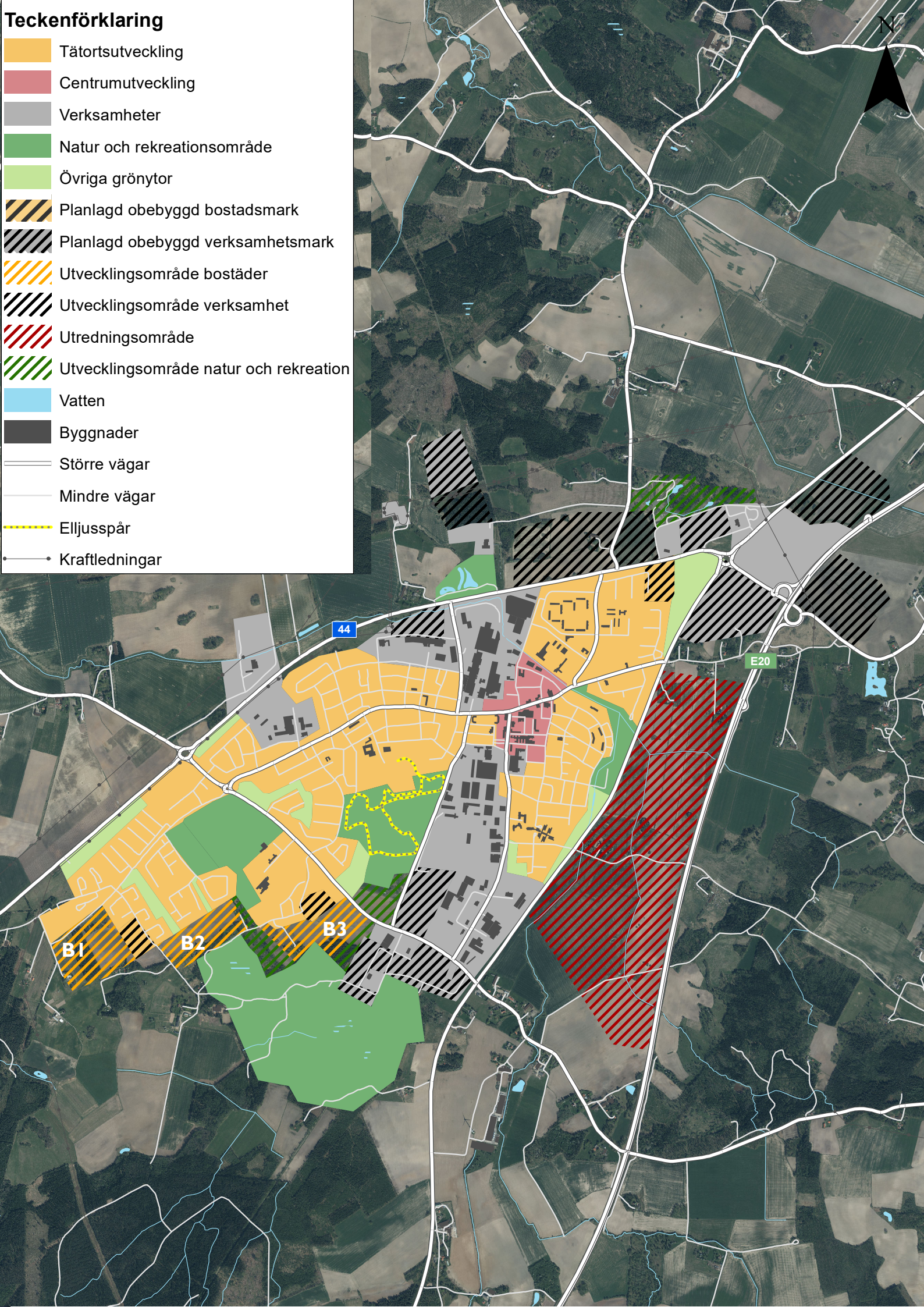
Götene

Götene tätort har cirka 5000 invånare och är beläget cirka 24 kilometer öst om Lidköping, 18 kilometer norr om Skara och cirka 30 kilometer sydväst om Mariestad. Samhället avgränsas av riksväg 44 i norr och av E20 i öst. Söder och väster om orten är består huvudsakligen av jordbruksmark. Götene är kommunens centralort där det finns förskolor, grundskolor, högstadium, gymnasium, vårdcentral, äldreboende samt kommersiell service.

Götene var fram till sent 1800-tal en ort med mindre bebyggelse och ett antal gårdar. I samband med att järnvägen kom till Götene började industrier utvecklas. Bland de större var ett mejeri, ett snickeri och en mekanisk verkstad. Industrin satte storprägel på Götene framtida utveckling. Idag finns flera av dessa industrier kvar och spelar en stor roll i ortens utveckling.

Teckenförklaring

- Tätortsutveckling
- Centrumutveckling
- Verksamheter
- Natur och rekreationsområde
- Övriga grönytor
- Planlagd obebyggd bostadsmark
- Planlagd obebyggd verksamhetsmark
- Utvecklingsområde bostäder
- Utvecklingsområde verksamhet
- Utredningsområde
- Utvecklingsområde natur och rekreation
- Vatten
- Byggnader
- Större vägar
- Mindre vägar
- Elljusspår
- Kraftledningar

Mark- och vattenanvändning Götene

Tätortsutveckling

Ytan utgörs av befintlig bebyggelse inom Götene tätort med blandad användning såsom bostäder, fritidsanläggningar samt samhällsservice i form av skolor, förskolor och äldreboende. Befintliga naturvärden ska beaktas i samband med detaljplanering.

Utveckling av detta område ska bidra till att stärka Götene tätort genom komplettering av bostäder, service och mötesplatser, som bidrar till en levande tätort. Utveckling inom denna yta ska utgå från platsens befintliga kvalitéer och förutsättningar och en god bebyggd miljö ska alltid eftersträvas.

Verksamheter och andra aktiviteter som fungerar tillsammans med bostäder kan provas, till exempel handel och kontor.

 I användningen redovisas även vilka ytor som är planlagda för bostäder, men som inte är exploaterade (orangea ytor med svart skraffering).

Centrumutveckling

Område för centrumutveckling. Denna yta omfattar Götene tätorts centrum och här ska åtgärder för centrumutveckling prioriteras. Komplettering bör ske med flerbostadshus/radhus/parhus, gärna med lokaler i bottenvåningar, samt trygga och trivsamma offentliga miljöer. Tillkommande bebyggelse bör utformas med entréer och fönster mot gatan för att skapa ett inbjudande gaturum. Verksamheter som genererar ett aktivt användande av stadsrummet, till exempel caféer, mindre butiker och offentliga mötesplatser, ska prioriteras.

Verksamheter

Områden för verksamheter som är ytkrävande, störande, förenade med risk eller med krav på god kommunikation och skyltläge. Verksamhetsområden i översiktsplanen rymmer allt från kontor och handel till bilservice, industri och lager.

 I användningen redovisas även vilka ytor som är planlagda för verksamheter men som inte är exploaterade (gråa ytor med svart skraffering).

Naturvärde och rekreatjonsområde

Natur- och rekreatjonsområden som är värdefulla för rekreation, biologisk mångfald, friluftsliv och ekosystemtjänster. Exploatering eller andra åtgärder som kan skada rekreativa eller biologiska värden ska undvikas.

Utvecklingsområden för bostäder

I Götene finns flera områden som föreslås utvecklas med bostäder.

B1: Område B1 ligger i tätortens västra delar och möjliggör en fortsatt utbyggnad av den befintliga bebyggelsestrukturen. Området består idag av jordbruksmark och viss skogsmark.

B2: Söder om befintlig bostadsbebyggelse föreslås ett nytt område för framtida bostäder. Området består idag av jordbruksmark.

B3: Söder om befintlig bostadsbebyggelse föreslås ett nytt område för framtida bostäder. Området består idag av jordbruksmark och viss skogsmark.

Generella ställningstaganden för utvecklingsområden för bostäder

Nyttillkommande bostäder föreslås i huvudsak vara av småskalig karaktär, med villor, radhus och flerbostadshus anpassade efter områdets befintliga karaktär. Inslag av offentliga byggnader samt service kan förekomma i begränsad utsträckning. Spontanidrottsytor samt bostadsnära parker och lekplatser ska tillskapas inom områdena. En variation av utformning, upplåtelseform och utbud ska eftersträvas. Tillkommande bebyggelse ska syfta till att komplettera och sammanlänka befintliga områden. Bostadsnära natur ska värnas och värdefulla grönområden och gröonstråk ska värnas.

Utvecklingsområden för natur- och rekreation

Natur- och rekreationsområde som ska utvecklas med hänsyn till rekreation, biologisk mångfald, friluftsliv och ekosystemtjänster. Exploatering eller andra åtgärder som kan skada rekreativa och biologiska värden ska undvikas.

Utpekade ytor har goda förutsättningar för att utvecklas till tätortsnära grönområden. Ytorna föreslås också fungera som gröna samband som knyter ihop större grönområden med varandra. Det kan både handla om att skapa ytor som möjliggör rekreation, men också för att möjliggöra spridningskorridorer för djur och växter.

I områdena föreslås framförallt ett tillskapande av rekreations-, naturvärden och ekosystemtjänster som exempelvis odlingar, planteringar och dagvattenhantering.

Utvecklingsområden för verksamheter

Områden för utveckling av verksamheter som är ytkrävande, störande, förenade med risk eller med krav på god kommunikation och skyltläge.

Placeringen norr om rv 44 och i anslutning till E20 bedöms vara mest lämpliga för ändamålet. För Götene kommun är etableringen av nya verksamheter högt prioriterad då det möjliggör för nya arbetstillfällen och nya invånare. Ianspråktagandet av jordbruksmark motiveras med att det ger en sammanhängande bebyggelsestruktur med god tillgång till befintlig infrastruktur.

Utredningsområden

Mellan väg 2755 och E20 finns en stor yta som Götene kommun har förvärvat för framtida behov. Närheten till E20 innebär att området är utsatt för höga bullernivåer, vilket behöver hanteras på olika sätt beroende på tilltänkt användning. Området ligger i anslutning till befintlig infrastruktur och har ett utmärkt skyltläge från E20. Kommunens framtida behov och områdets särskilda förutsättningar ska utredas, för att klargöra lämplig framtida markanvändning.

Övriga grönområden

Denna yta avser sådana områden som är reglerade som "NATUR" i gällande detaljplaner. Ytorna har en viktig funktion när det gäller biologisk mångfald, dagvattenhantering och rekreation. Exploatering ska därmed undvikas. Om fränsteg görs ska det motiveras väl.

Vattenområden

Vattenområden som är värdefulla för rekreation och friluftsliv. I eller i anslutning till vattenområdena finns ofta naturvärden.

Exploatering eller andra åtgärder som kan skada rekreativa eller naturvärden ska undvikas. Arbeten eller anläggningar i vatten som förändrar vattenområdets djup, storlek eller läge behöver oftast anmälas eller ansökas om tillstånd hos Länsstyrelsen.

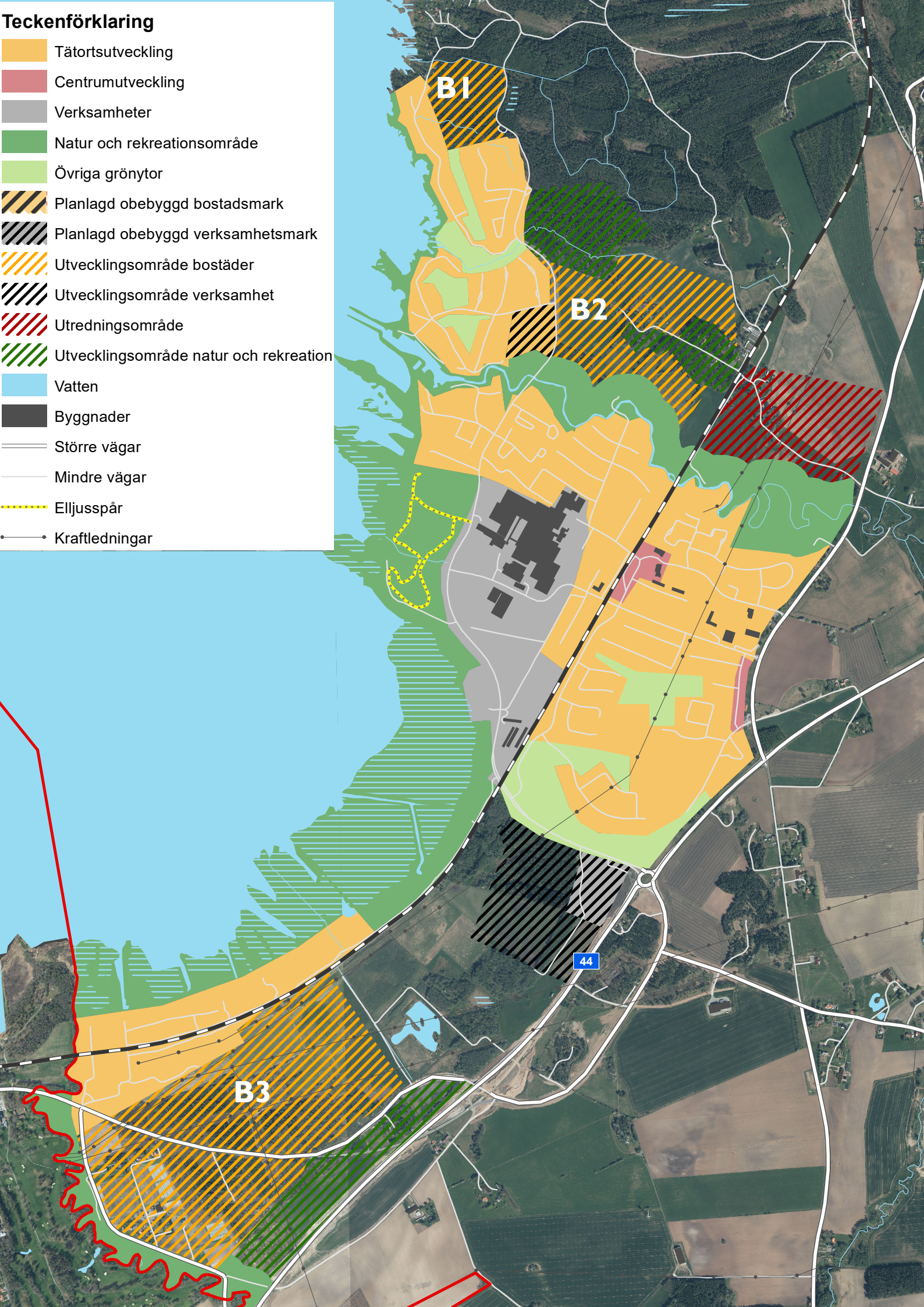
Källby

Källby har cirka 1800 invånare och är beläget två kilometer väster om Källby kyrkby, 12 kilometer öster om Lidköping och 14 kilometer väster om Götene. Samhället avgränsas av Vänern i väst, av skogsmark i norr och jordbruksbygd i övriga riktningar. Någon kilometer norr om samhället reser sig berget Kinnekulle. Källby har småbåtshamn, förskola, F-6 skola, äldreboende och järnväg (Kinnekullebanan).

Här fanns tidigare tre kvarnar Nästakvarn, Mellomkvarn och Sjökvarn. Alla tre belägna utefter Mariedalsån, kallad Råmmån i Källby, som rinner i nära anslutning till samhället. 1937 grundades ett stort livsmedelsföretag i Källby. Källby bildades runt industrin och växte i takt med att fabriken expanderade. På senare år har Källby varit kommunens största inflyttningssort där närheten till Vänern och naturen är en tydlig dragningskraft.

Teckenförklaring

	Tätortsutveckling
	Centrumutveckling
	Verksamheter
	Natur och rekreationsområde
	Övriga grönytor
	Planlagd obebyggd bostadsmark
	Planlagd obebyggd verksamhetsmark
	Utvecklingsområde bostäder
	Utvecklingsområde verksamhet
	Utredningsområde
	Utvecklingsområde natur och rekreation
	Vatten
	Byggnader
	Större vägar
	Mindre vägar
	Elljusspår
	Kraftledningar

Mark- och vattenanvändning

Källby

Tätortsutveckling

Ytan utgörs av befintlig bebyggelse inom Källby tätort med blandad användning såsom bostäder, fritidsanläggningar samt samhällsservice i form av skolor, förskolor och äldreboende.

Utveckling av detta område ska bidra till att stärka Källby tätort genom komplettering av bostäder, service och mötesplatser, som bidrar till en levande tätort. Utveckling inom denna yta ska utgå från platsens befintliga kvalitéer och förutsättningar och en god bebyggd miljö ska alltid eftersträvas.

Verksamheter och andra aktiviteter som fungerar tillsammans med bostäder kan provas, till exempel handel och kontor.

I användningen redovisas även vilka ytor som är planlagda för bostäder, men som inte är exploaterade.

Centrumutveckling

Område för centrumutveckling. Denna yta omfattar Källby tätorts centrum och här ska åtgärder för centrumutveckling prioriteras. Komplettering bör ske med flerbostadshus/radhus/parhus, gärna med lokaler i bottenvåningar, samt trygga och trivsamma offentliga miljöer.

Verksamheter och funktioner som genererar ett aktivt användande av stadsrummet, till exempel caféer, mindre butiker och offentliga mötesplatser, ska prioriteras.

Verksamheter

Områden för verksamheter som är ytkrävande, störande, förenade med risk eller med krav på god

kommunikation och skyltläge. Verksamhetsområden i översiktsplanen rymmer allt från kontor och handel till bilservice, industri och lager.

I användningen redovisas även vilka ytor som är planlagda för verksamheter men som inte är exploaterade.

Naturvärde och rekreationsområde

Natur- och rekreationsområden som är värdefulla för rekreation, biologisk mångfald, friluftsliv och ekosystemtjänster. Exploatering eller andra åtgärder som kan skada rekreativa eller biologiska värden ska undvikas.

Utvecklingsområden för bostäder

I Källby finns flera områden som föreslås utvecklas med bostäder.

B1: Norr om det befintliga bostadsområdet Nordskog föreslås ytterligare en etapp bostäder. Området består idag av skogsmark med förhållandevis låga naturvärden.

B2: En ny väg planeras för att koppla ihop Källby centrum med Nordskogsområdet. Kring den tillkommande vägen planeras framtida bostäder. Ny bebyggelse i detta område skulle knyta ihop tätorten på ett fördelaktigt sätt. Området består idag av jordbruksmark.

B3: Den nya sträckningen av riksväg 44 mellan Källby och Lidköping har inneburit en avsevärd skillnad i trafikflöde längs den gamla sträckningen. Ett planprogram över hela området togs fram av

Lidköpings och Götene kommun 2017. Planeringen innebär att kommunerna samarbetar vad gäller centrumfunktioner och service, både vad avser skola/förskola men även handel. Den del som omfattar Götene kommun är tänkt att huvudsakligen inrymma bostäder och består idag av skogsmark och jordbruksmark.

Generella ställningstaganden för utvecklingsområden för bostäder

Nyttillkommande bostäder i Källby föreslås i huvudsak vara av småskalig karaktär, med villor, radhus och flerbostadshus anpassade efter områdets befintliga karaktär. Inslag av offentliga byggnader samt service kan förekomma i begränsad utsträckning. Spontanidrottsytor samt bostadsnära parker och lekplatser ska tillskapas inom områdena. En variation av utformning, upplåtelseform och utbud ska eftersträvas. Tillkommande bebyggelse ska syfta till att komplettera och sammanlänka befintliga områden. Bostadsnära natur ska värnas och värdefulla grönområden och grönstråk ska värnas.

Utvecklingsområden för natur- och rekreation

Natur- och rekreationsområde som ska utvecklas med hänsyn till rekreation, biologisk mångfald, friluftsliv och ekosystemtjänster. Exploatering eller andra åtgärder som kan skada rekreativa och biologiska värden ska undvikas.

Uttekade ytor har goda förutsättningar för att utvecklas till tätortsnära grönområden. Ytorna föreslås också fungera som gröna samband som knyter ihop större grönområden med varandra. Det kan både handla om att skapa ytor som möjliggör rekreation, men också för att möjliggöra

spridningskorridorer för djur och växter. I områdena föreslås framförallt ett tillskapande av rekreations-, naturvärden och ekosystemtjänster som exempelvis odlingar, planteringar, dagvattenhantering och öppna fält för olika aktiviteter.

Utvecklingsområden för verksamheter

Områden för utveckling av verksamheter som är ytkrävande, störande, förenade med risk eller med krav på god kommunikation och skyltläge. Föreslagen yta innebär en möjlig expanderingsområde som är planlagt direkt i anslutning till riksväg 44.

Utredningsområden

Öster om Kinnekullebanan finns ett område som Götene kommun ser som intressant på lång sikt. Kommunens framtida behov och områdets särskilda förutsättningar ska utredas, för att klargöra lämplig framtida markanvändning.

Övriga grönområden

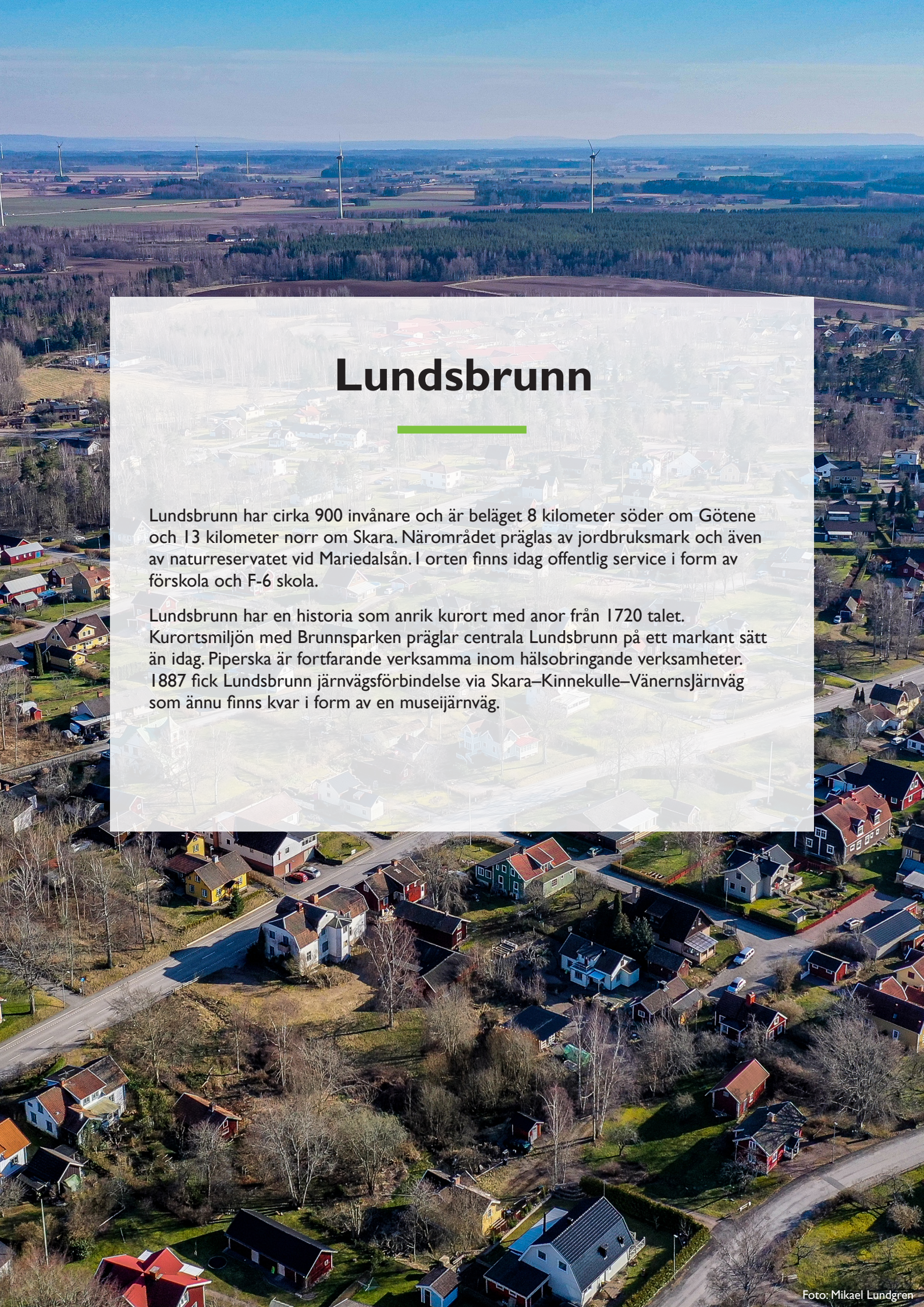
Denna yta avser sådana områden som är reglerade som "NATUR" i gällande detaljplaner. Ytorna har en viktig funktion när det gäller biologisk mångfald, dagvattenhantering och rekreation. Exploatering ska därmed undvikas. Om fränsteg görs ska det motiveras väl.

Vattenområden

Vattenområden som är värdefulla för rekreation och friluftsliv. I eller i anslutning till vattenområdena finns ofta naturvärden.

Exploatering eller andra åtgärder som kan skada rekreativa eller naturvärden ska undvikas.

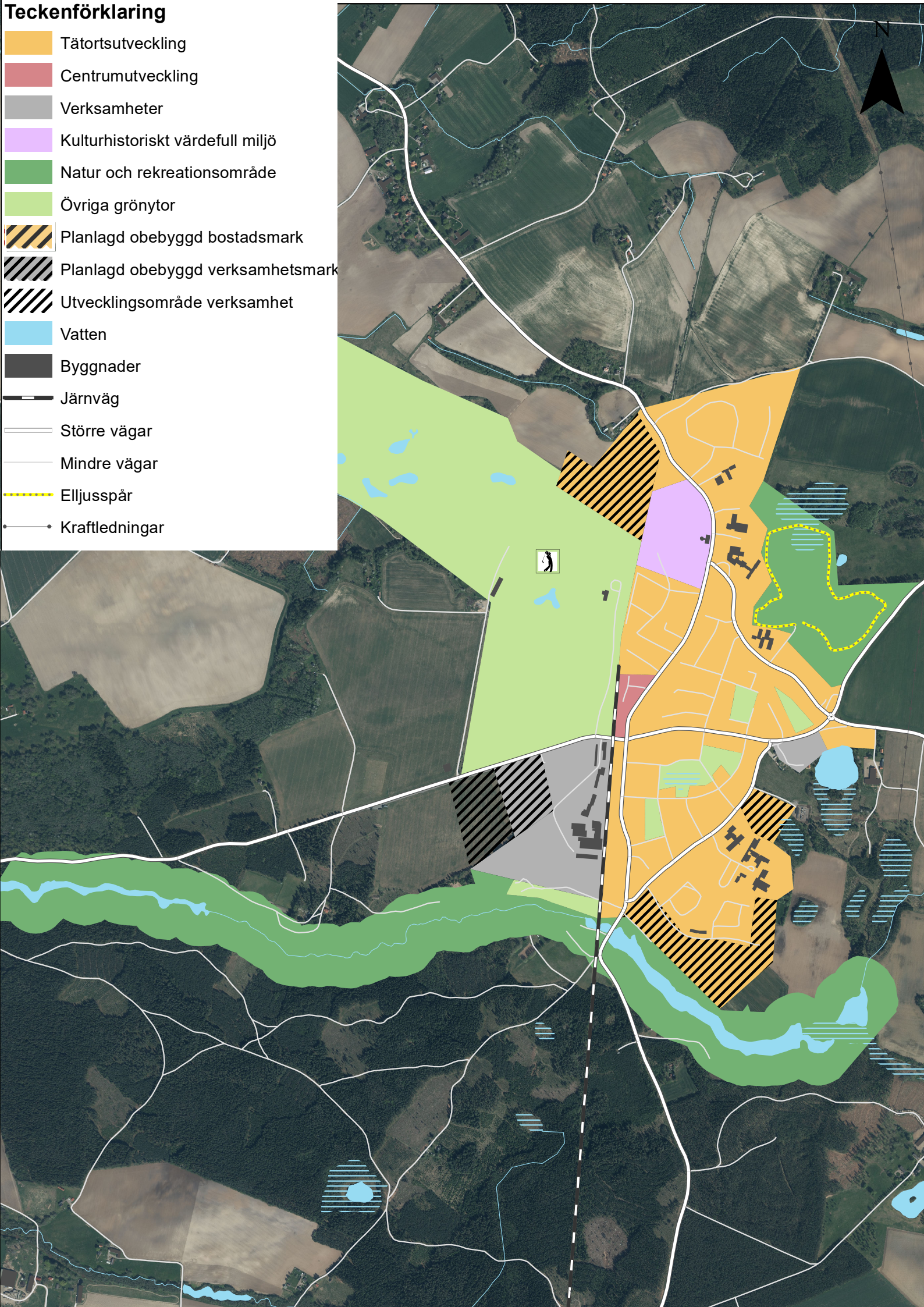
Lundsbrunn

Lundsbrunn har cirka 900 invånare och är beläget 8 kilometer söder om Götene och 13 kilometer norr om Skara. Närområdet präglas av jordbruksmark och även av naturreservatet vid Mariedalsån. I orten finns idag offentlig service i form av förskola och F-6 skola.

Lundsbrunn har en historia som anrik kurort med anor från 1720 talet. Kurortsmiljön med Brunnsparken präglar centrala Lundsbrunn på ett markant sätt än idag. Piperska är fortfarande verksamma inom hälsobringande verksamheter. 1887 fick Lundsbrunn järnvägsförbindelse via Skara–Kinnekulle–Vänernsjärnväg som ännu finns kvar i form av en museijärnväg.

Teckenförklaring

- Tätortsutveckling
- Centrumutveckling
- Verksamheter
- Kulturhistoriskt värdefull miljö
- Natur och rekreationsområde
- Övriga grönytor
- Planlagd obebyggd bostadsmark
- Planlagd obebyggd verksamhetsmark
- Utvecklingsområde verksamhet
- Vatten
- Byggnader
- Järnväg
- Större vägar
- Mindre vägar
- Elljusspår
- Kraftledningar

Mark- och vattenanvändning Lundsbrunn

Tätortsutveckling

Ytan utgörs av befintlig bebyggelse inom Lundsbrunn tätort med blandad användning såsom bostäder, fritidsanläggningar samt samhällsservice i form av skolor, förskolor och äldreboende.

Utveckling av detta område ska bidra till att stärka Lundsbrunn tätort genom komplettering av bostäder, service och mötesplatser, som bidrar till en levande tätort. Utveckling inom denna yta ska utgå från platsens befintliga kvalitéer och förutsättningar och en god bebyggd miljö ska alltid eftersträvas.

Verksamheter och andra aktiviteter som fungerar tillsammans med bostäder kan prövas, till exempel handel och kontor.

 I användningen redovisas även vilka ytor som är planlagda för bostäder, men som inte är exploaterade (orangea ytor med svart skraffering).

Centrumutveckling

Område för centrumutveckling. Denna yta omfattar Lundsbrunns centrum och här ska åtgärder för centrumutveckling prioriteras. Komplettering bör ske med flerbostadshus/radhus/parhus, gärna med lokaler i bottenvåningar, samt trygga och trivsamma offentliga miljöer.

Verksamheter och funktioner som genererar ett aktivt användande av stadsrummet, till exempel caféer, mindre butiker och offentliga mötesplatser, ska prioriteras.

Verksamheter

Områden för verksamheter som är ytkrävande, störande, förenade med risk eller med krav på god

kommunikation och skyltläge. Verksamhetsområden i översiktsplanen rymmer allt från kontor och handel till bilservice, industri och lager.

 I användningen redovisas även vilka ytor som är planlagda för verksamheter men som inte är exploaterade.

Naturvärde och rekreatjonsområde

Natur- och rekreatjonsområden som är värdefulla för rekreation, biologisk mångfald, friluftsliv och ekosystemtjänster. Exploatering eller andra åtgärder som kan skada rekreativa eller biologiska värden ska undvikas.

Utvecklingsområden för verksamheter

Områden för utveckling av verksamheter som är ytkrävande, störande, förenade med risk eller med krav på god kommunikation och skyltläge. Föreslagen yta innebär en möjlig expanderingsområde.

Övriga grönområden

Denna yta avser sådana områden som ofta är reglerade som "NATUR" i gällande detaljplaner, men kan också vara andra typer av grönytor. Ytorna har en viktig funktion när det gäller biologisk mångfald, dagvattenhantering och rekreation. Exploatering ska därmed undvikas. Om fränsteg görs ska det motiveras väl.

Vattenområden

Vattenområden som är värdefulla för rekreation och friluftsliv. I eller i anslutning till vattenområdena

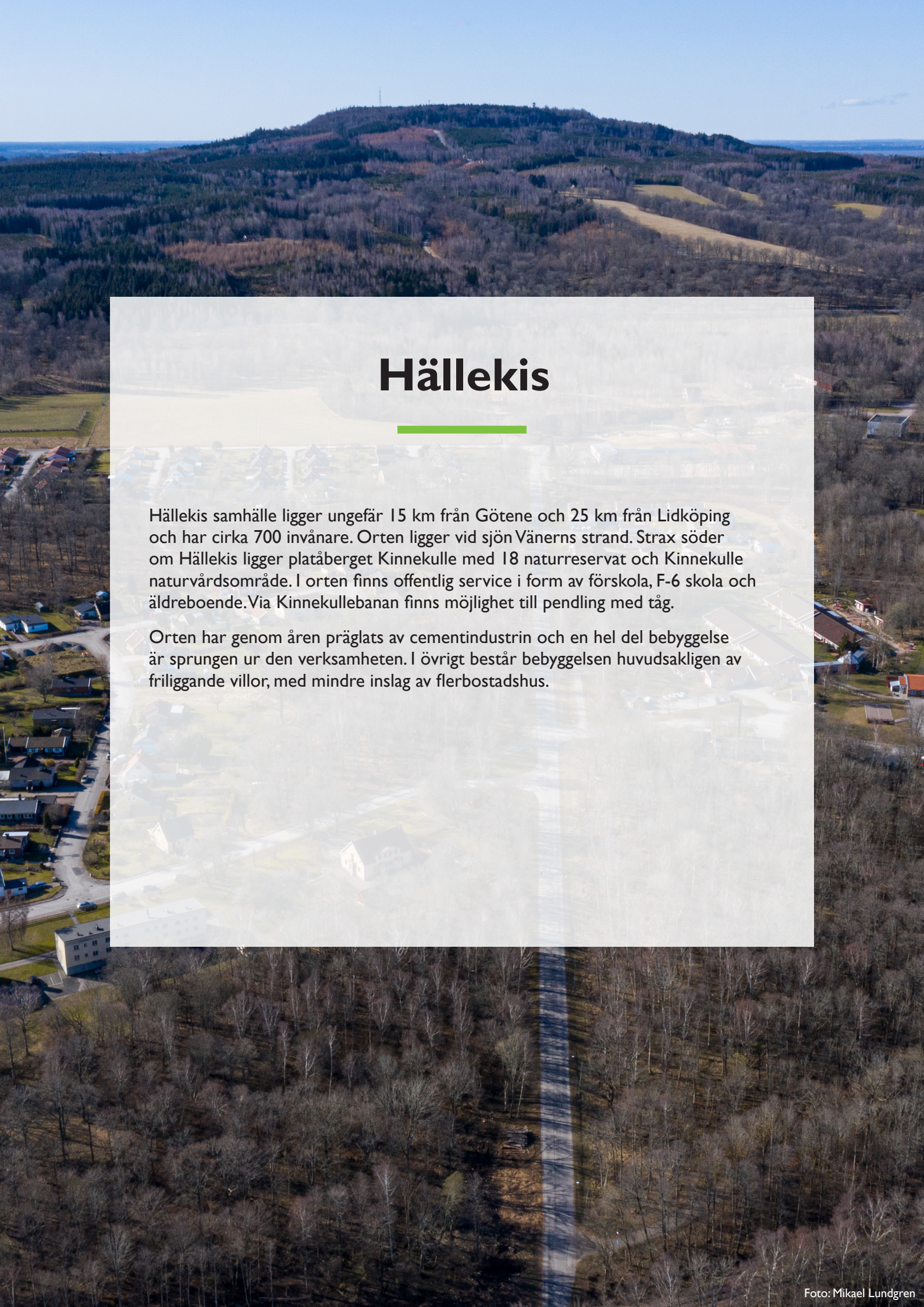
finns ofta naturvärden.

Exploatering eller andra åtgärder som kan skada rekreativa eller naturvärden ska undvikas. Arbeten eller anläggningar i vatten som förändrar vattenområdets djup, storlek eller läge behöver oftast anmälas eller ansökas om tillstånd hos Länsstyrelsen.

Kulturhistoriskt värdefull miljö

Utpekad yta består av Brunnsparken med tillhörande byggnader som hör till kurorten med anor från 1800-talet. Inom utpekad yta finns även ett grönområde med inslag av stora lövträd. Dessa har även ett rekreativt och ekologiskt värde.

Vid kompletteringar av bebyggelsen inom utpekad kulturmiljö ska särskild hänsyn tas till landskapsbild, utformning av befintlig bebyggelse och närmiljö. Förändringar av befintlig bebyggelse ska anpassas väl till byggnadernas egenart. Estetiska och arkitektoniska värden ska ges hög prioritet.

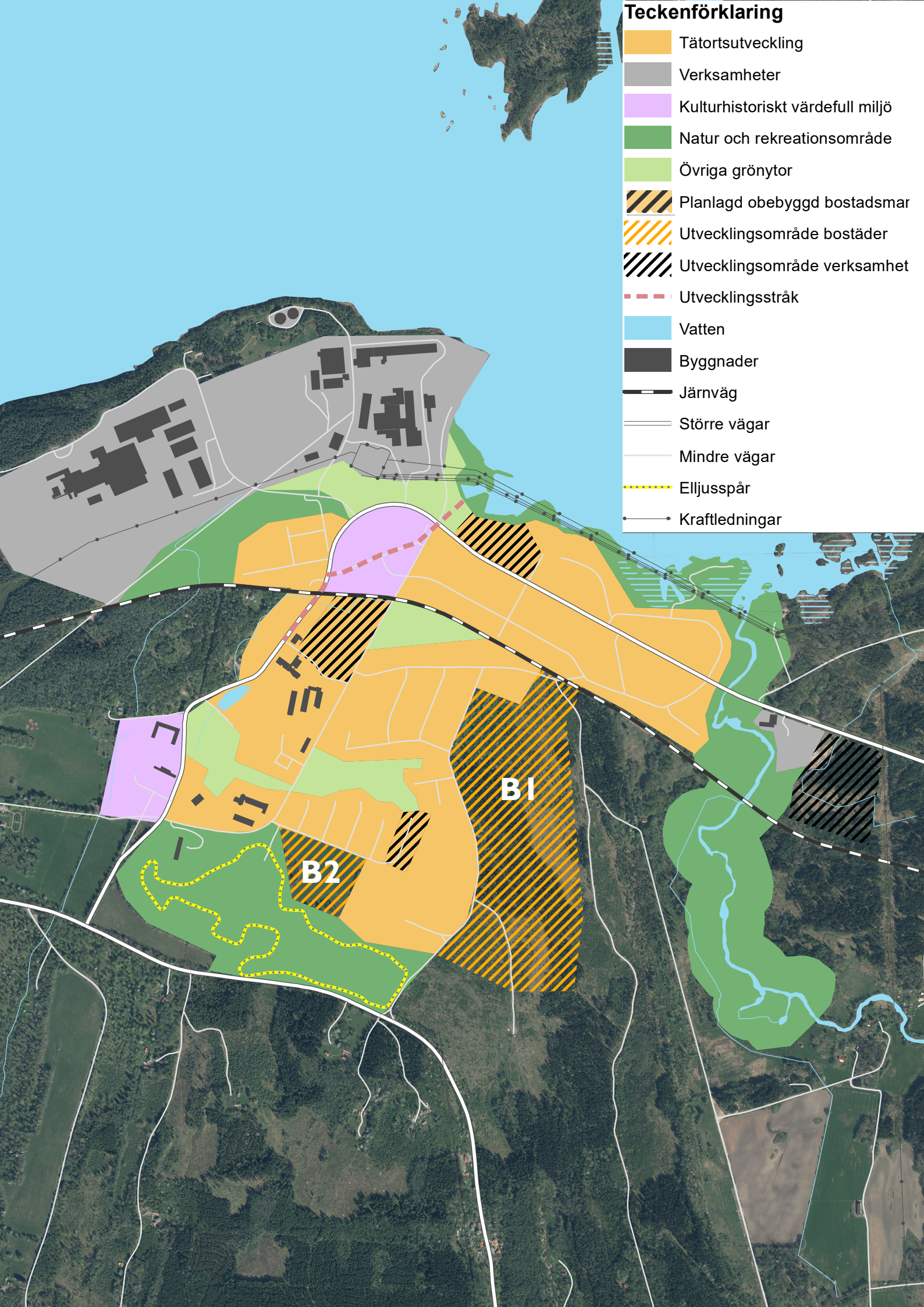
Hällekis

Hällekis samhälle ligger ungefär 15 km från Götene och 25 km från Lidköping och har cirka 700 invånare. Orten ligger vid sjön Vänerns strand. Strax söder om Hällekis ligger platåberget Kinnekulle med 18 naturreservat och Kinnekulle naturvårdsområde. I orten finns offentlig service i form av förskola, F-6 skola och äldreboende. Via Kinnekullebanan finns möjlighet till pendling med tåg.

Orten har genom åren präglats av cementindustrin och en hel del bebyggelse är sprungen ur den verksamheten. I övrigt består bebyggelsen huvudsakligen av friliggande villor, med mindre inslag av flerbostadshus.

Teckenförklaring

- Tätortsutveckling
- Verksamheter
- Kulturhistoriskt värdefull miljö
- Natur och rekreationsområde
- Övriga grönytor
- Planlagd obebyggd bostadsmark
- Utvecklingsområde bostäder
- Utvecklingsområde verksamhet
- Utvecklingsstråk
- Vatten
- Byggnader
- Järnväg
- Större vägar
- Mindre vägar
- Elljusspår
- Kraftledningar

Mark- och vattenanvändning Hällekis

Tätortsutveckling

Ytan utgörs av befintlig bebyggelse inom Hällekis tätort med blandad användning såsom bostäder, fritidsanläggningar samt samhällsservice i form av skolor, förskolor och äldreboende.

Utveckling av detta område ska bidra till att stärka Hällekis tätort genom komplettering av bostäder, service och mötesplatser, som bidrar till en levande tätort. Utveckling inom denna yta ska utgå från platsens befintliga kvalitéer och förutsättningar och en god bebyggd miljö ska alltid eftersträvas.

Verksamheter och andra aktiviteter som fungerar tillsammans med bostäder kan prövas, till exempel handel och kontor.

 I användningen redovisas även vilka ytor som är planlagda för bostäder, men som inte är exploaterade (orangea ytor med svart skraffering).

Utvecklingsstråk

Idag saknas en tydlig koppling mellan Hällekis centrala delar och Vätern. Utpekat stråk går från tätortens centrala delar via Falkängen sedan över Sjöråsvägen för att sedan nå småbåtshamnen. Utpekat förslag syftar till att stärka detta stråk genom exempelvis tydliggöra sammankoppling för fotgängare och cyklister. Även åtgärder som skapar ett mer inbjudande gaturum, trygga och trivsamma miljöer och tillskapande av mötesplatser ska prioriteras.

Verksamheter

Områden för verksamheter som är ytkrävande, störande, förenade med risk eller med krav på god

kommunikation och skyltläge. Verksamhetsområden i översiktsplanen rymmer allt från kontor och handel till bilservice, industri och lager.

 I användningen redovisas även vilka ytor som är planlagda för verksamheter men som inte är exploaterade (gråa ytor med svart skraffering).

Naturvärde och rekreatjonsområde

Natur- och rekreatjonsområden som är värdefulla för rekreation, biologisk mångfald, friluftsliv och ekosystemtjänster. Exploatering eller andra åtgärder som kan skada rekreativa eller biologiska värden ska undvikas.

I det södra området finns även kulturhistoriska värden i form av kalkugnsruiner att ta hänsyn till.

Utvecklingsområden för bostäder

I Hällekis finns två områden som föreslås utvecklas med bostäder.

B1: Detta område ligger i de östra delarna av Hällekis och utgörs idag av skogsmark i form av produktionsskog som delvis är nedtagen. Området ligger anslutning till befintlig infrastruktur och med god tillgång till service och natur och rekreatjonsområden.

B2: Område B2 ligger i tätortens södra delar och består idag av betesmark. Området ligger anslutning till befintlig infrastruktur och med god tillgång till service och natur och rekreatjonsområden.

Generella ställningstaganden för utvecklingsområden för bostäder

Nyttillkommande bostäder föreslås i huvudsak vara av småskalig karaktär, med villor, radhus och flerbostadshus anpassade efter områdets befintliga karaktär. Inslag av offentliga byggnader samt service kan förekomma i begränsad utsträckning. Spontanidrottsytor samt bostadsnära parker och lekplatser ska tillskapas inom områdena. En variation av utformning, upplåtelseform och utbud ska eftersträvas. Tillkommande bebyggelse ska syfta till att komplettera och sammanlänka befintliga områden. Bostadsnära natur, värdefulla grönområden och gröonstråk ska värnas.

Utvecklingsområden för verksamheter

Områden för utveckling av verksamheter som är ytkrävande, störande, förenade med risk eller med krav på god kommunikation och skyltläge. Placeringen öster om befintligt verksamhetsområde i anslutning till väg 2727 bedöms vara den mest lämpliga för ändamålet. Området består idag av skogsmark.

Övriga grönområden

Denna yta avser sådana områden som är reglerade

som "NATUR" i detaljplaner. Ytorna har en viktig funktion när det gäller biologisk mångfald, dagvattenhantering och rekreation. Exploatering ska därmed undvikas. Om frånsteg görs ska det motiveras väl.

Kulturhistoriskt värdefull miljö

Uttekad yta består av Hönsäter slott med tillhörande byggnader samt Falkängen som är gamla arbetarbostäder åt cementindustrin. Vid kompletteringar av bebyggelsen inom utpekad kulturmiljö ska särskild hänsyn tas till landskapsbild, utformning av befintlig bebyggelse och närmiljö. Förändringar av befintlig bebyggelse ska anpassas väl till byggnadernas egenart. Estetiska och arkitektoniska värden ska ges hög prioritet.

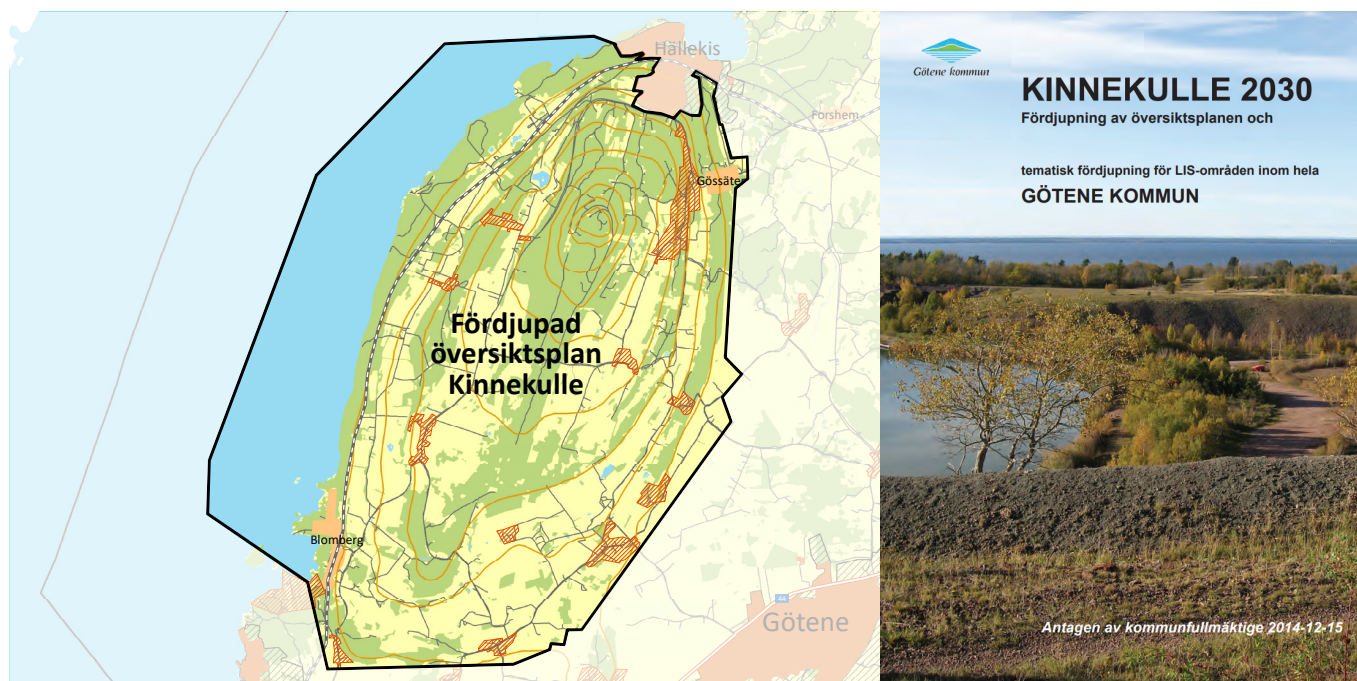

Vattenområden

Vattenområden som är värdefulla för rekreation och friluftsliv. I eller i anslutning till vattenområdena finns ofta naturvärden.

Exploatering eller andra åtgärder som kan skada rekreativa eller naturvärden ska undvikas. Arbeten eller anläggningar i vatten som förändrar vattenområdets djup, storlek eller läge behöver oftast anmälas eller ansökas om tillstånd hos Länsstyrelsen.

Fördjupad översiktsplan för Kinnekulle

Fortsatt aktuell

År 2014 antogs en fördjupad översiktsplan för Kinnekulle. Den fördjupade översiktsplanen beskriver bland annat hur Blomberg, Husaby, Västerplana, Österplana, Medelplana, Hökastaden, Kestad, Gössäter, Römossen och Råbäck ska utvecklas i framtiden.

Götene kommun bedömer att den fördjupade översiktsplanen för Kinnekulle fortsatt är aktuell. Däremot så ersätts Hällekis mark- och vattenanvändningskarta i FÖP:en mot den mark- och vattenanvändningskarta som redovisas i Översiktsplan för Götene kommun 2023 (detta dokument).

Generella riktlinjer

Följande avsnitt redovisar Götene kommuns generella riktlinjer på mark - och vattenanvändningen. I avsnittet behandlas tolv olika ämnesområden av betydelse för mark- och vattenanvändningen.

Riktlinjer för boende och byggande

- Kommunen ska verka för goda boende- och livsmiljöer och möjliggöra bostäder för alla.
- Boendemöjligheterna ska vara varierade vad gäller upplåtelseform, utformning samt utbud i kommunens samtliga orter.
- Ny bebyggelse ska i första hand lokaliseras i anslutning till befintlig bebyggelse och infrastruktur.
- Ny bebyggelse ska samspela med befintlig miljö och utformas med hänsyn till platsens karaktär, påverkan på befintlig bebyggelse och landskapsbild, natur-, kultur- och rekreationsvärden.
- En förutsättning för att säkra framtida behov av bostäder och kommunal service är att kommunen har en långsiktig planering och ett strategiskt markinnehav.
- Huvudregeln är att kommunen ska vara huvudman för allmänna platser. Tillämpning av enskilt huvudmannaskap för allmänna platser kan ske i sällsynta fall och då göra en grundlig utvärdering i varje enskilt fall.

Riktlinjer för natur och rekreation

- Utpekade natur- och rekreationsområden ska bevaras och vidareutvecklas. Intrång i dessa områden ska tydligt motiveras och kompensationsåtgärder ska utföras.
- Biologisk mångfald ska främjas i parker och naturområden.
- Friluftsliv ska vara möjligt för alla oavsett ålder, kön eller eventuella funktionshinder. Kommunen ska ha attraktiva och tillgängliga natur- och rekreationsområden.
- Den naturmark som ägs av kommunen ska förvaltas så att ekosystemtjänster och biologisk mångfald gynnas. Markens funktion för rekreation ska värderas högt.
- Gröna samband mellan olika naturområden ska stärkas. Det kan ske genom långsiktigt skydd av områden, hållbart brukande av naturens resurser och god planering.

Foto: Mikael Lundgren

Riktlinjer för landsbygden

- Kommunen är positiv till och ska gynna en utveckling av bostäder, verksamheter och initiativ som stärker och gynnar en fortsatt hållbar utveckling i hela kommunen.
- Vid detaljplanläggning och lovgivning bör ny bebyggelse främst lokaliseras intill befintlig bebyggelse samt vara anpassade till platsens förutsättningar.
- Platsens natur- och kulturvärden samt möjlighet till rekreation och friluftsliv ska beaktas.

Regler för bebyggelse utanför detaljplanerade områden

Bor man utanför detaljplanerat område, är vissa byggprojekt befriade från bygglov jämfört med tätbebyggda områden. Lagen (PBL) säger att den som har ett en- eller tvåbostadshus på landet utanför detaljplanerat område kan få göra följande utan bygglov och anmälan:

- Göra en liten tillbyggnad
- Uppföra en komplementbyggnad
- Uppföra mur och plank

Ska man i ett sådant område bygga ett nytt bostadshus krävs som regel ett förhandsbesked. Prövningen att söka förhandsbesked ska syfta till att mark- och vattenområden används för de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Här tas också hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt god helhetsverkan.

Inom sammanhållen bebyggelse

Utanför område med detaljplan är vissa åtgärder undantagna från lov- och anmälningsplikt.

Undantagen gäller dock inte inom "sammanhållen bebyggelse" där bygglov eller anmälan behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen. För att avgöra om dessa åtgärder kräver bygglov eller anmälan måste det först avgöras om tomten ligger inom "sammanhållen bebyggelse". Om tomten gör det måste det sedan avgöras om den ligger inom "en sådan sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen". Att tomten ligger inom sammanhållen bebyggelse betyder alltså inte att det per automatik krävs bygglov eller anmälan.

Det räknas som sammanhållen bebyggelse där bygglov krävs om båda nedanstående kriterier är uppfyllda:

- en bebyggelsegrupp som består av minst 10-20 hus
- de bebyggda tomterna gränsar till varandra eller åtskiljs endast av väg, parkmark och dylikt.

Områden som omfattas av krav på bygglov finns redovisade på sidan 23.

Områden med särskilt höga kulturmiljövärden

Utanför område med detaljplan är vissa åtgärder undantagna från lov- och anmälningsplikt. Undantagen gäller dock inte inom områden med särskilt höga kulturmiljövärden (dessa områden framgår på karta som reovisas på sidan 23 i bilagan Planeringsunderlag)

Inom dessa områden krävs bygglov och tillstånd enligt Naturvårdsområdets föreskrifter med hänsyn till att natur- och kulturmiljön kan skadas.

Inom sådant område krävs också bygglov för att montera solpaneler på byggnader.

Foto: Mikael Lundgren

Foto: Mikael Lundgren

Riktlinjer för kulturmiljö

- Värdefulla kulturmiljöområden ska värnas och vidareutvecklas.
- Ny bebyggelse och andra åtgärder inom utpekade riksintresseområden ska bidra till att ytterligare förstärka områdenas kulturmiljövärden och anpassas i skala, färg och stil.

Riktlinjer för kultur och fritid

- Tillgängligheten till kultur-, fritids- och idrottsanläggningar samt ytor för lek och spontanidrott ska vara god och utbudet ska öka i takt med befolkningstillväxten.
- Ytor för lek och spontanidrott ska lokaliseras i bostadsnära lägen.
- Barn och ungdomars behov av lek och spontanidrott ska tillgodoses i den gröna närmiljön.

Riktlinjer för turism

- Bad-, upplevelse-, rekreations- och övernattningsanläggningar med många besökare eller anställda ska så långt som möjligt lokaliseras till områden med god tillgänglighet via gång, cykel och/eller kollektivtrafik.

Riktlinjer för klimatanpassning

- Hänsyn till kommande klimatförändringar ska tas vid både detaljplanering och bygglov för att minska riskerna till följd av översvämning, ras, skred och erosion. Effekterna av ett skyfall ska utredas i samband med detaljplanering.
- Vid planering och nybyggnation ska kommunen ta hänsyn till förhöjda temperaturer till följd av klimatförändringar. Exempelvis genom att minimera andelen hårdgjorda ytor och öka andelen vegetation.
- Ny bebyggelse och samhällsviktiga byggnader ska i första hand planeras inom områden som är naturligt skyddade mot översvämningsrisker. Ny bebyggelse ska inte försämra eller skapa översvämningsrisk på annan plats.
- Mångfunktionella ytor, som tillåts översvämmas vid höga dagvattenflöden, ska eftersträvas.
- Grönytors funktion för klimatreglering och ekosystemtjänster ska värnas, framförallt i tätbebyggda områden.

Riktlinjer för trafikstruktur

- Vägar, gator och cykelvägar ska upplevas trygga och säkra.
- Tätortsvägarna ska utformas med hänsyn till gång-, cykel- och kollektivtrafik.
- Det ska finnas ett sammanhängande gång- och cykelvägnät, i såväl befintliga som nya bostadsområden samt verksamhetsområden.
- Kinnekullebanan är högt prioriterad av Götene kommun. Att kunna transportera sig snabbt och miljövänligt är viktigt för att kunna utöka upptagningsområdet för Götene studie- och arbetspendling.
- Götene kommun strävar efter att bli en fossilbränslefri kommun. Trafikstrukturen ska utvecklas i en hållbar riktning och bidra till god tillgänglighet.
- Götene kommun ställer sig positiv till utveckling av Hönsäters hamn i Hällekis. Dialog med berörda aktörer krävs för att utreda vilka behov som finns.

Hänsyn till de transportpolitiska målen

Kommunen följer i sin planering både nationell och regional trafikövergripandeplan vilka grundläggande målsättningar är gemensamma. För att vardagsresor samt näringslivets transporter ska fungera tillfredsställande så att Götene ska fungera aktivt inom landets och regions trafiknät räcker det inte att enbart de stora stråken är robusta och säkra.

Även kommunens nät ska vara tillgängligt och säkert också i alla anslutningar, noder och länkar, och ska åtgärda trafikfrågorna kontinuerligt.

Med en prioritering av både nationella och regionala transportmålen strävar Götene kommun efter avvägning av åtgärder enligt de transportpolitiska målen ”Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet”.

Foto: Mikael Lundgren

Riktlinjer för näringsliv

- Kommunen ska ha en god detaljplaneberedskap för möta behovet av bostäder och verksamheter.
- Nya områden för verksamheter ska ha goda kommunikationslägen. E20 och rv44 skapar goda möjligheter för företagens kommunikation och ska utnyttjas på bästa sätt.

Riktlinjer för skola och omsorg

- Utbyggnad av förskolor och skolor samt upprustning av befintliga förskolor och skolor ska hålla jämna steg med byggnationstakten för bostäder.
- Geografiskt behov, närhet till grönområden och god tillgänglighet ska beaktas vid lokalisering av nya skolor och förskolor.
- Trafiksäkra skolvägar ska säkerställas vid såväl planering av nya förskolor och skolor som nya bostadsområden.
- I detaljplanearbetet ska tillräckliga ytor för förskolor och skolor med tillhörande utemiljö säkerställas.
- Äldreomsorgen behöver byggas ut då kommunens demografi ger ett ökat antal äldre. Kommunen måste ha beredskap för en åldrande befolkning med delvis andra krav på boende.
- Särskilda boendeformer ska integreras i övrig bebyggelse. Närhet till offentlig och kommersiell service, natur och möjligheter till sociala och kulturella aktiviteter ska beaktas.

Foto: Mikael Lundgren

Riktlinjer för teknisk försörjning

Bredband

- Götene kommun ska aktivt verka för att bredbandsnätet byggs ut i alla delar av kommunen
- I översikts- och detaljplanearbetet beakta behoven av bredbandsutbyggnad i kommunen.

Energi

- Ett miljöanpassat byggande avseende materialval, energilösningar samt resursförbrukning ska eftersträvas.
- Vid upprustning av befintlig bebyggelse, ny- och ombyggnad ska en minskad energiförbrukning samt en ökad användning av förnyelsebar energi eftersträvas.
- En ökning av solenergianläggningar i kommunen ska uppmuntras.

Vatten, avlopp och dagvatten

- Ny bebyggelse bör i första hand lokaliseras i närhet av befintlig VA-infrastruktur. VA-frågan ska beaktas tidigt i planeringsprocessen.
- Götene kommun ska, på ett långsiktigt och heltäckande sätt, planera för kommunens VA-försörjning för att säkerställa en hållbar utveckling av kommunen.

- Dagvattnet bör nyttjas som en resurs vid utveckling i tätortsnära miljöer.
- Kommunen ska verka för en god vattenstatus i yt- och grundvattenförekomster genom sin planering, tillsyn och VA-verksamhet.
- Vid planläggning ska kommunen säkerställa att mark- och vattenanvändningen är lämplig med hänsyn till möjligheten att följa MKN för berörda vattenförekomster

Riktlinjer för hälsa och säkerhet

Luft

- Luftkvaliteten i Götene kommun är god. För att bibehålla denna kvalitet strävar kommunen efter ett hållbart resande där gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras i samhällsplanering och investeringar.
- Bebyggelsestrukturen ska utformas så att alla får god tillgång till parker och grönområden och så att en god luftväxling möjliggörs.

Buller och vibrationer

- Gällande riktvärden för såväl buller som vibrationer ska alltid tillämpas i planeringen.

Översvämning, ras, skred och erosion

- Länsstyrelsens rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå för ny bebyggelse vid Vätern med hänsyn till risken för översvämning ska tillämpas.
- Bedömningar om riskerna för ras, skred och erosion ska föregå planering och nybyggnad och de geotekniska förutsättningarna ska alltid beaktas.

Radon

- Om halten radongas är högre än 200 Bq/m³ i bostäder och i lokaler som allmänheten har tillträde till, ska fastighetsägaren vidta radonsänkande åtgärder så långt som det är möjligt och rimligt.

Markföroreningar

- Vid nedläggning eller nylokaliseringar av miljöfarlig verksamhet ska eventuell förorening i marken utredas och vid behov saneras.
- Markundersökning ska genomföras vid planläggning av misstänkt förorenad mark. Om förorening förekommer ska dessa avhjälpas innan bygg- eller marklov ges.
- Vid naturligt förekommande föroreningar ska riskbedömning tas fram för att klargöra vilka eventuella åtgärder som är nödvändiga.

Farligt gods

- Riskanalys ska genomföras vid byggnation inom ett avstånd av 150 meter från väg eller järnväg för farliga godstransporter.

A background photograph of children playing on a blue rope structure in a park. A boy in the foreground is laughing with his mouth open. A girl in the background is also smiling. A large tree trunk is visible in the background.

4

Avvägning mellan motstående allmänna intressen

Vid bedömning av lämplig framtida mark- och vattenanvändning, vägs olika intressen mot varandra. Enskilda intressen prövas i efterföljande planering. I vissa fall kan inte alla intressen tillgodoses. I detta kapitel beskrivs kommunens bedömning, där exploateringsintressen har prioriterats högre än allmänna intressen.

Motstående allmänna intressen

Jordbruksmark

Jordbruksmarken är en viktig tillgång och ska i första hand bevaras. Tätortsutveckling i kommunens utpekade kärnor Götene, Källby, Lundsbrunn och Hällekis innebär dock att viss jordbruksmark inom och i anslutning till kärnorna kan komma att tas i anspråk.

För att skydda jordbruksmarken är den utpekad som nationell betydelse i Miljöbalkens hushållningsbestämmelser, 3 kapitlet 4§:

”Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.”

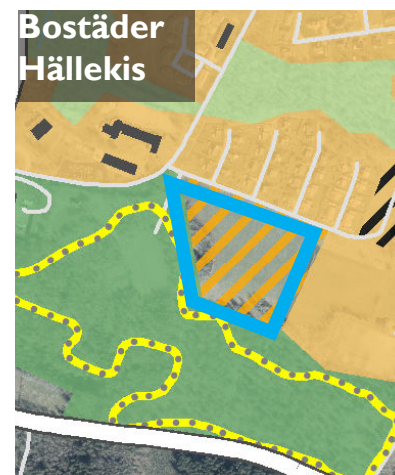
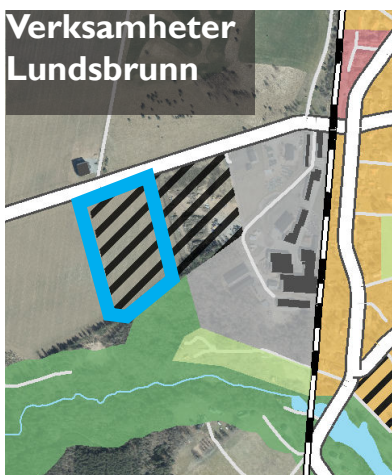
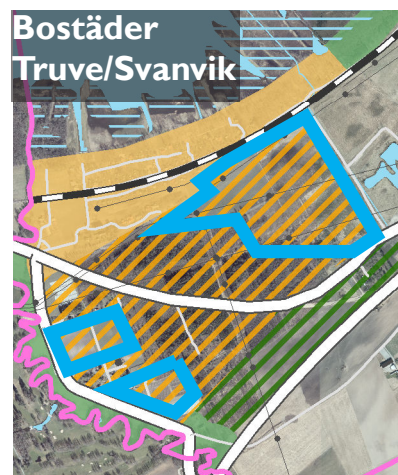
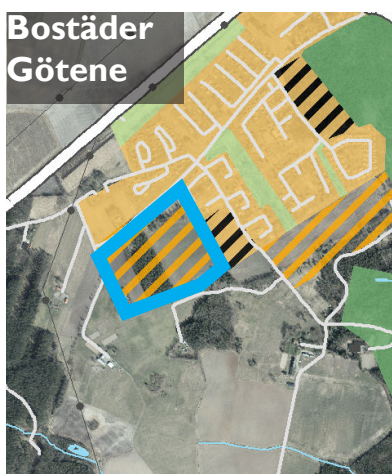
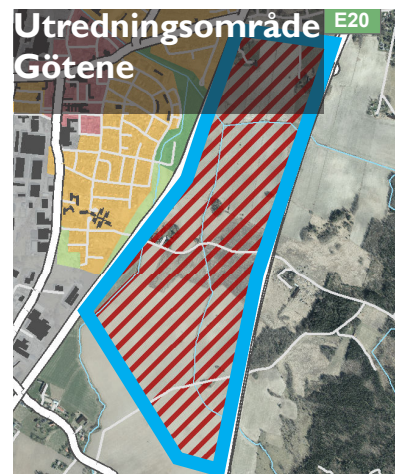
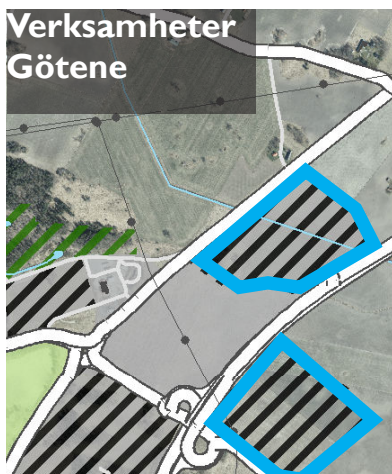
Bevarandet av jordbruksmark är dock inte utpekad som riksintresse, utan är tänkt att prövas i den kommunala planprocessen. I Plan- och bygglagens 2 kapitel 2 § regleras att kommunerna ska använda Miljöbalkens 3 kapitel 4§ vid beslut om markanvändning.

Ur lagtexten går det att tolka att kommunen i översiktsplaner, detaljplaner, lov och förhandsbesked ska föra ett resonemang i tre steg när jordbruksmark är aktuell för förändrad markanvändning :

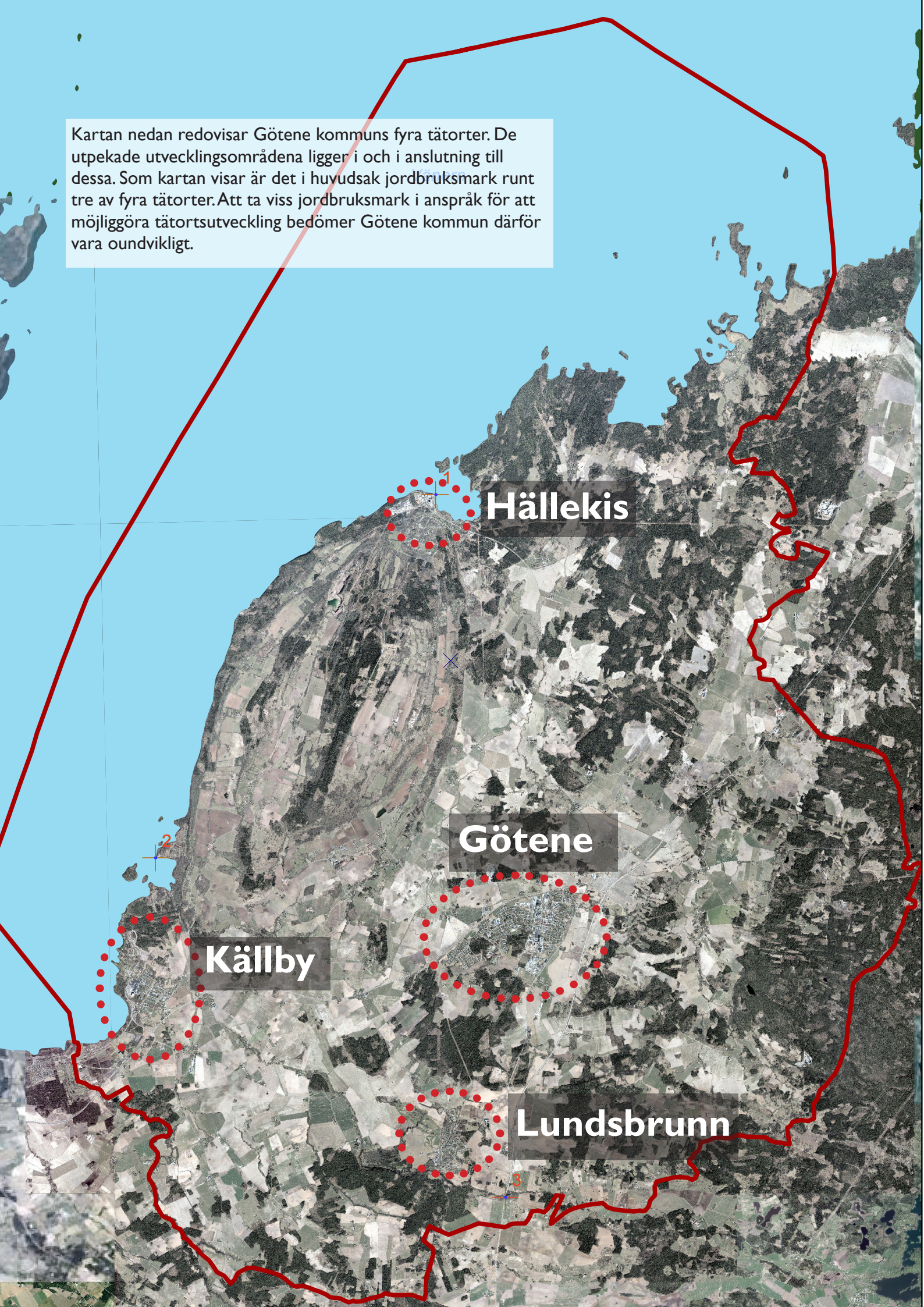
1. Är jordbruksmarken brukningsvärd?
2. Är den aktuella förändrade markanvändningen ett väsentligt samhällsintresse?
3. Varför är förutsättningarna att ta annan mark i anspråk inte tillfredsställande?

Utpekade utvecklingsområde som ligger på jordbruksmark

Nedan redovisas de utvecklingsytor som Götene kommun pekar ut i översiktsplanen och som idag består av jordbruksmark (blå ytor).

Kartan nedan redovisar Götene kommuns fyra tätorter. De utpekade utvecklingsområdena ligger i och i anslutning till dessa. Som kartan visar är det i huvudsak jordbruksmark runt tre av fyra tätorter. Att ta viss jordbruksmark i anspråk för att möjliggöra tätortsutveckling bedömer Götene kommun därför vara oundvikligt.

Slutsatser kring jordbruksmark som föreslås tas i anspråk

Cirka 50 % av kommunens totala yta består av jordbruksmark, som innefattar både betesmark och åkermark. Av kommunens totalt 20 000 ha jordbruksmark föreslås 310 ha (1,5 %) ha tas i anspråk i översiktsplanen för ändrad användning. Detta utifrån det tidsperspektiv som görs vid översiktsplanering. Ett fullständigt genomförande har sannolikt en tidhorisont på 50-100 år.

De utpekade utvecklingsområdena ligger i och i anslutning till tätorterna Götene, Källby, Lundsbrunn och Hällekis. Att ta viss jordbruksmark i anspråk för att möjliggöra tätortsutveckling bedömer Götene kommun vara oundvikligt. Att orterna har möjlighet att utvecklas med nya bostäder, verksamheter och samhällsservice i strategiska lägen nära transportinfrastruktur och befintlig service utgör ett väsentligt samhällsintresse.

Götene kommuns slutsatser kring de tre stegen vid ianspråktagande av jordbruksmark är följande:

1. Götene kommun bedömer att de tidigare visade områdena ligger på jordbruksmark som är brukningsvärd.
2. Götene kommun bedömer att bostäder, verksamheter och samhällsservice är väsentliga samhällsintressen. För att Götene kommun ska kunna bidra till att minska bostadsbristen i regionen samt möjliggöra för nya etableringar som marknaden efterfrågar är det av stor vikt att det finns utvecklingsområden för dessa ändamål.
3. Alternativa lokaliseringar bedöms inte vara aktuella. Dels på grund av det kring kommunens tre av fyra tätorter i stora drag endast finns jordbruksmark. Alternativet för att möjliggöra tätortsutveckling på dessa orter, är att ta tätortsnära skog i anspråk. Detta bedömer Götene kommun inte vara önskvärt då skogarna spelar en viktig roll för folkhälsan, välbefinnandet och för den biologiska mångfalden. Alternativa lokaliseringar är även inaktuella då föreslagna utvecklingsområden hänger samman med befintliga bebyggelsestrukturer och befintlig infrastruktur. Utpekade områden utgår dessutom från där behov och efterfrågan finns.

Översvämning

Kommunen bedömer att översvämningsrisken kan hanteras genom att följa länsstyrelsens rekommendationer samt genom att vara medveten om problematiken och därmed kunna utforma närmiljön utifrån platsens förutsättningar.

Strandskydd

Utgångspunkten är att strandskyddade områden inte får tas i anspråk om det inte finns särskilda skäl. I de fall kommunen bedömer att det finns särskilda skäl kommer det att prövas i samband med detaljplanering.

Kulturmiljö

Historiskt värdefulla kulturmiljöer ska enligt miljöbalken skyddas och vårdas. I princip omfattas hela Kinnekulle av riksintresse för kulturmiljövård. Det innebär att kommunens föreslagna utvecklingsområde för bostäder och utvecklingsstråk i Hällekis ligger inom detta riksintresse (se sidan 38).

För utvecklingsområdena för bostäder i Hällekis bedömer kommunen att riksintresset inte påverkas negativt då aktuella områden ligger utanför riksintressets värdekärnor.

För utvecklingsstråket i Hällekis bedömer kommunen att riksintresset kan påverkas framförallt på grund av att arbetarbostäderna på Falkängen ingår i området. Kommunen har tagit fram en ny detaljplan för Falkängen där syftet är att bevara den kulturhistoriskt värdefulla miljön. Utredningar kring kulturmiljön har gjorts i samband med detaljplan. Därmed bedöms inte riksintresset skadas.

Naturvärden

Områden med höga naturvärden ska så långt som möjligt bevaras och skyddas. Område B1 (se sidan 38) i Hällekis omfattas av riksintresse för naturvård. Riksintresset syftar till att bevara värdena som omfattar utspridda, mångformiga och botaniskt värdefulla våtmarker, ädellövskogar, mindre granskogar på kalk med unik svampfauna och odlingslandskap med stor förekomst av naturbetesmarker och mycket artrik flora.

Område B1 i Hällekis består idag av produktionsskog som delvis är nedtagen. Därmed bedömer kommunen att riksintresset endast påverkas marginellt då aktuellt område ligger utanför riksintressets värdekärnor.

Riksintressenas behandling

Ett allmänt intresse av nationell betydelse kallas riksintresse och definieras i kapitel 3 och 4 miljöbalken. Berörda statliga sektorsmyndigheter lämnar uppgifter till länsstyrelsen om de områden de anser är av riksintresse. Dessa områden är särskilt värdefulla och betydelsefulla för hela landet och ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden eller möjligheterna att använda dem för avsett ändamål.

Översiktsplanen ska visa hur riksintressena tillgodoses och kommunen ska bedöma vilken påverkan eller eventuell skada på riksintressena som planens förslag kan medföra.

Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning av marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Behövs området för en anläggning för totalförsvaret ska försvarsintresset ges företräde (miljöbalken 3 kap. 10 §).

Översiktsplanen redovisar samtliga riksintressens utbredning i bilaga I om planeringsförutsättningar.

Riksintresse för kulturmiljövård

Kinneulle, Forshem, Ova-Mariedal och Ledsjö-Vättilösa omfattas av riksintresse för kulturmiljövård.

Hur ska riksintresse för kulturmiljövård beaktas?

Riksintressenas värden bedöms påverkas i begränsad omfattning. Ny bebyggelse vid område B1 i Hällekis bedöms inte skada riksintresset då det inte omfattar dess kärna. Vid utvecklingsstråket i Hällekis ska bebyggelseutveckling vara väl underbyggt av utredningar som visar hur tillkommande bebyggelse kan utformas utan att på ett oacceptabelt sätt påverka riksintresset.

Åtgärder inom riksintresse för kulturmiljövård

ska utformas så att områdenas kulturmiljövärden förstärks.

Jordbrukslandskapets öppna vidder ska värnas och eventuell nytillkommande bebyggelse ska ske i anslutning till befintlig bebyggelse. Områdena som riksintresset avser är till viss del skyddade i form av naturreservat.

Naturvård och natura 2000

Kinneulle, Holmestadsområdet, Lundsbrunn-Mariedal, Klyftamon och Sandurfält omfattas av riksintresse för naturvård. Kinneulle, Varaskogen, Baggesten, Per Olofsgården, Olof Svengården, Klyftamon, Mariedal, Sunträlje Recklan, Skebykärret och Fågelöarna omfattas av Natura 2000.

Hur ska riksintresse för naturvård beaktas?

Riksintressenas värden bedöms påverkas i begränsad omfattning. Ny bebyggelse vid område B1 i Hällekis bedöms inte skada riksintresset då det inte omfattar dess kärna.

Åtgärder som inte syftar till att vidareutveckla naturvärdena inom områdena ska inte genomföras. Översiktsplanens inriktning, vad gäller såväl bevarande och utveckling av befintlig natur som utveckling av ny bebyggelse, bidrar i stort till att tillvarata och vidareutveckla riksintresseområdenas värden.

Områdena är till stora delar skyddade i form av naturreservat och Natura 2000.

Friluftsliv och det rörliga friluftslivet

I princip omfattas hela den västra delen av kommunen av riksintresse för turism och rörligt friluftsliv och Kinneulle omfattas av riksintresse för rörligt friluftsliv.

Hur ska riksintresse för friluftsliv och rörligt friluftsliv beaktas?

Riksintressenas värden bedöms endast påverkas i begränsad omfattning. Översiktsplanens inriktning vad gäller bevarande och utveckling av befintliga friluftsområden samt utveckling av ny bebyggelse, bidrar i stort till att tillvarata och vidareutveckla riksintresseområdenas värden. Inom strandskyddade områden ska lösningar som stärker befintliga värden för friluftsliv och turism samt förbättrar tillgängligheten till stranden alltid eftersträvas.

Kommunen bedömer att det är möjligt att komplettera med ny bebyggelse inom riksintresseområden för det rörliga friluftslivet utan att påtagligt skada värdena. Detta blir aktuellt för alla föreslagna områden i Källby och Hällekis. Vid detaljplanering av de områdena ska bland annat påverkan på riksintresset

för det rörliga friluftslivet beaktas.

Kommunikation

Väg E20, riksväg 44 samt Kinneullebanan utgör riksintresse för kommunikationer.

Hur ska riksintresse för kommunikation beaktas?

Riksintressenas värden bedöms inte påverkas negativt. Översiktsplanens inriktning bedöms vara förenlig med riksintressen för kommunikationer. Kommunen avser att samråda med berörda statliga myndigheter vid förändrad markanvändning eller prövning av andra tillstånd som kan komma att påverka riksintressenas värden.

Flera planerade områden ligger längs med E20, riksväg 44 och Kinneullebanan. I dessa områden behöver särskild hänsyn tas till infrastrukturen. Framförallt i frågor gällande bullerhantering, riskbedömningar angående avstånd och tillkommande trafikflöden och dess påverkan på vägarna och omgivningen.

Yrkesfiske

Hela Vänern omfattas av riksintresse för yrkesfiske.

Hur ska riksintresse för yrkesfiske beaktas?

Översiktsplanen föreslår ingen förändrad markanvändning som kan påverka yrkesfisket.

Götene kommun

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Yttrande

1 (5)

Datum
2022-09-28

Ärendebeteckning
401-23141-2022

Götene kommun
kommunstyrelsen@gotene.se

Förslag till översiktsplan (ÖP) för Götene kommun

Inledning

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap. 16 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL i ett senare planeringsskede.

Enligt 3 kap. 16 § PBL ska det av yttrandet framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Yttrandet är en del av översiktsplanen och ska därför läggas till planen då den antagits. Där Länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del, ska det anmärkas i översiktsplanen (3 kap. 20 § PBL).

I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan från berörda myndigheter. Yttranden över planförslaget har inkommit från Havs- och vattenmyndigheten, Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen, Statens Geotekniska Institut (SGI), Svenska Kraftnät och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan. Översiktsplanen ger god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Länsstyrelsen bedömer att berörda riksintressen tillgodoses.

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen avser att följa gällande miljö kvalitetsnormer. Det framgår inte tillräckligt tydligt av kommunens förslag till översiktsplan. Kommunen behöver därför utveckla denna del i översiktsplanen.

Kommunen föreslår inga nya LIS-områden.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

Utifrån underlaget i översiktsplanen kan Länsstyrelsen inte utesluta att det som föreslås kommer att medföra sådan negativ påverkan avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning och erosion att det i ett senare planeringsskede kan ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL. Kommunen behöver utveckla översiktsplanen när det gäller hantering av skyfall, geoteknik och klimatrelaterade risker på den byggda miljön.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen

Yrkesfiske (3 kap. 5 § MB)

Länsstyrelsen bedömer att riksintresse för yrkesfiske tillgodoses. Ett utvecklingsområde för bostäder i norra delen av Källby, inom strandskyddsområde, kan påverka Vänern genom spridning av föroreningar och näringsämnen under exploateringsfasen. Här blir det viktigt att se till att minimera att föroreningar och näringsämnen sprids till vattnet i samband med detaljplanering och exploatering.

Naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv (3 kap. 6 § MB)

Länsstyrelsen bedömer att riksintressen för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv tillgodoses, föreslagna utvecklingsområden som berör riksintressen bör kunna anpassas så att påtaglig skada undviks.

Miljökvalitetsnormer

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer. Nu ger översiktsplanen svag vägledning för hur gällande MKN för vatten ska följas vid översiktsplanens förslag till förändrad mark- och vattenanvändning. Kommunen behöver utveckla hur det ska göras för att översiktsplanen ska bli tillräckligt vägledande för MKN vatten. Översiktsplanen behöver en strategi över vilka åtgärder som behövs för att bibehålla, eller det fall det behövs förbättra, MKN för vatten. Det kan handla om att ta fram mål, rekommendationer och strategier för hur påverkan på vattenkvaliteten ska hanteras i efterföljande planer och beslut.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Kommunen föreslår inga nya LIS-områden i översiktsplanen.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som berör andra kommuner samordnas på lämpligt sätt.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Utifrån underlaget i översiktsplanen kan Länsstyrelsen inte utesluta att det som föreslås kommer att medföra sådan negativ påverkan avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning och erosion att det i ett senare planeringsskede kan ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL. Kommunen behöver utveckla översiktsplanen när det gäller hantering av skyfall, geoteknik och klimatrelaterade risker på den byggda miljön.

Skyfall

Kommunen redovisar Länsstyrelsens lågpunktskartering men ger i översiktsplanen ingen beskrivning av lämpligheten för respektive område i förhållande till risken för översvämning på grund av skyfall. Kommunen beskriver inte heller på något tydligt sätt hur skyfallsfrågorna ska behandlas i den kommande planeringen. Kommunen behöver utveckla översiktsplanen i detta avseende.

Det kan i en enskild detaljplan vara svårt att hantera en översvämningssproblematik som påverkar ett helt avrinningsområde, eftersom regleringen är styrd inom den aktuella planen. Det är därför gynnsamt att på en översiktsplanenivå ta fram lösningar som hanterar problematiken för ett större område som inkluderar flera detaljplaner. Det kan då bli tydligt vilka delar av avrinningsområdet som har olika

funktioner och bebyggelseplaneringen kan ske på ett mer förutsägbart sätt och på platser som mest lämpliga.

Klimatrelaterade risker i den byggda miljön

Enligt plan- och bygglagen ska kommunen i översiktsplanen redovisa kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Kommunen behöver i översiktsplanen åtminstone redovisa de geografiska områden där det kan finnas risk för skador på den byggda miljön. Det räcker med en översiktlig redovisning. Områdena kan sedan betraktas som potentiella riskområden där fördjupade undersökningar kan behöva göras för att säkert kunna uttala sig om riskerna.¹

Geoteknik

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen i sin strategi pekar på behovet av att bedöma geotekniska säkerhetsfrågor i alla detaljplaner och lovärenden. På detta sätt fångas även riskområden upp som inte uppmärksammas i den översiktliga karteringen. Samtidigt anser Länsstyrelsen att redogörelsen av kända riskområdena kan utvecklas. Det kan till exempel göras genom tydligare kartor och vilka källor som används. Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att redovisa geotekniska risker på samma sätt som kommunen på kartor redovisar översvämning eller farligt gods. Lämpligen även med mer detaljerade kartor för områden med mer komplexa geotekniska förutsättningar.²

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze med kulturgeografen Torbjörn Sahl som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsarkitekten och funktionschefen Andreas Lidholm medverkat. Företrädare för landsbygdsavdelningen, miljöskyddsavdelningen, naturavdelningen, samhällsavdelningen och vattenavdelningen har bidragit till beredningen av detta yttrande.

Kopia till

Försvarsmakten, Havs- och vattenmyndigheten, Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen, SGI, Svenska Kraftnät och Trafikverket.

¹ Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Länsstyrelsen i Stockholms län har tillsammans tagit fram metodstödet [Klimatrelaterade risker i översiktsplaneringen](#). Där kan kommunen hämta stöd för hur kommunen kan hantera kravet om att i översiktsplanen redovisa kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

² Se också yttrande från SGI, daterat 2022-06-21.

Bilagor

Yttrande för kännedom från Havs- och vattenmyndigheten,
Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen, SGI, Svenska Kraftnät och Trafikverket.